

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

LATVIJAS ŠKIRNES DZĪVNIEKU AUDZĒTĀJU BIEDRĪBA

**RĪGĀ
2012.GADĀ**

PROJEKTU LIDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2012. gada 27. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2012/16, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests

**Slauc, slaucēj, cik vien gribi, ar
vari un ar spīti
bet neizslauc no sevis, no sevis
Dvēselīti. (Jānis Peters).**

I. Piensaimniecības nozares mērķis.

Izveidot ekonomiski spēcīgu, eksportspējīgu lopkopības nozari.

II. Nozares apraksts un analīze.

Piensaimniecība ir viena no pamatnozarēm Latvijā un aizņem 21 % no kopējās lauksaimniecības galaprodukcijas vērtības.

Latvijā ir tuvu pie 36000 saimniecību, kurās ir reģistrētas slaucamas govīs. Pēc centrālās Statistikas datiem 2009. gadā saražotas 831.5 t.t. piena, bet 2011. gadā attiecīgi 845.2. Rēķinot vidēji katram iedzīvotājam gadā saražoti 410 kg piena.

Tai pat laikā pārstrādei vai tiešajā tirdzniecībā pienu pārdod tikai trešā daļa saimniecību.

Pēdējos trīs gados piena ražošana pieaugusi par 2%, bet pārstrādei un tiešai tirdzniecībai realizētais piena daudzums palielinājies par 10%.

Slaucamo govju skaits pēdējo 5 gadu laikā ir samazinājies par 5000. Uz 2012.gadu valstī reģistrētas 164096 govīs. Vidēji uz 100 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir 10 govīs.

Piena pārraudzību veic 123100 govīm, vai 75 % no kopējā govju skaita. Veicot mērķtiecīgu selekciju un uzlabojot govju ēdināšanu pārraudzības govju vidējais izslaukuma līmenis pakāpeniski palielinās: no 5785 kg 2009/2010 uz 6128 kg

2010/2011. pārraudzības gadā. Tomēr valstī vēl ir daudz ganāmpulku, kuros vidējais izslaukuma līmenis ir ļoti zems.

Pārraudzības ganāmpulku sadalījums pēc govju skaita un izslaukuma līmeņa

Ražības līmenis	Ganāmpulku skaits ar govju skaitu grupā						Ganāmpulki kopā
	1_10	11_50	51_100	101_300	301_600	601_900	
3000	53	13	2	1			69
4000	279	122	13	6			420
5000	851	525	53	14			1443
6000	1035	849	88	33	11	2	2018
7000	499	506	85	42	10	1	1143
8000	132	157	44	23	8	2	366
9000	26	32	5	14		1	78
10000	3	3	14	9	2		31
11000	4	5	3	5	2		19
12000			1	1	2		4
Kopā	2882	2212	308	148	35	6	5591

Piena pārstrādes nozares raksturojums.

Piena nozarei ir svarīga loma kopējā Latvijas pārtikas ražošanas sektorā. Pēc statistikas datiem tā dod 21% no pārtikas un dzērienu izlaides vērtības. Pēdējo 10 gadu laikā piena nozares īpatsvars kopējās pārtikas un dzērienu izlaides vērtību ķēdē nav būtiski mainījies (2003.gadā bija attiecīgi 19 %). Taču absolūtos rādītājos piena pārstrādes izlaides vērtība ir ievērojami pieaugusi. Diemžēl ārējās tirdzniecības bilance ir kļuvusi negatīvāka – 171 tūkst.t (2009.gadā – 152 tūkst.t).

Latvijā darbojas 38 piena pārstrādes uzņēmumi, un LPCS kā kooperatīvā sabiedrība apvieno 12 piena pārstrādes uzņēmumus un sadarbojas vēl ar 4 piena pārstrādes uzņēmumiem, kas kopumā pārstrādā ap 90% no Latvijā pārstrādātā piena apjoma. 6 lielākie piena pārstrādes uzņēmumi pārstrādā 80,2% no kopējā Latvijā pārstrādātā piena, savukārt 3 lielākie nozares uzņēmumi ir uzskatāmi par lielražotājiem mūsu valsts mērogā. Vidēji Latvijas piena pārstrādes uzņēmumu ražošanas jaudas tiek izmantotas par 64% – 72%, kas nozīmē, ka pašreizējā situācijā ir iespējams būtiski palielināt piena pārstrādes apjomu, ja rastos tāda nepieciešamība.

III. Priekšlikumi nozares attīstībai un LAP pasākumiem, kas būtu jāievieš, lai veicinātu nozares attīstību.

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2012. gada 27. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2012/16, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests

Piensaimniecība ir tā lauksaimniecības nozare, kura var pastāvēt un attīstīties tikai tad, ja piena produktiem ir noiets ārējā tirgū.

Tas nozīmē, ka piena ražotājiem kopīgi ar piena pārstrādātājiem jāveicina tādu piena produktu ražošana, pēc kā ir pieprasījums. Pie tam, tiem to cenai ir jābūt pieņemamai pircējam.

Savukārt, piena ražotājiem jādara viss iespējamais, lai saražotu kvalitatīvu izejvielu, ņemot vērā pastāvošās tirgus tendences.

Pamata uzdevumi:

1. saimnieciski izdevīga lieluma un attiecīgas produktivitātes ganāmpulki (darbs ekonomistiem).....varbūt sākot no 30, vai varbūt 50 un vairāk govīm, izslaukums 5000 un vairāk);
2. mazie pārstrādes uzņēmumi jāorientē specifisku produktu ražošanai;
3. jānodrošina izmaksu samazināšana piena savākšanas procesā (abpusēji izdevīgi sadarbības līgumi starp piena ražotājiem un pārstrādātājiem);
4. varētu izskatīt iespēju Latvijā ieviest, piemēram, Lietuvas pieredzi, kur katrs piena pircējs, lai iegūtu tiesības iepirkt pienu saskaņā ar normatīviem aktiem par piena kvotām, iemaksā noteiktu nodrošinājuma naudu administrējošai iestādei, tādējādi apņēmoties godprātīgi pildīt piena pircēja saistības. Šie nodrošinājumu apmēri atkarīgi no plānotā piena iepirkuma apjoma katrā kvotas gadā un ir visai ievērojami, lai uzņēmums riskētu šo summu zaudēt, nepildot kādu no uzņemtajām saistībām.
5. katram piena ražotājam jānodrošina prasībām atbilstoša piena kvalitāte;
6. piena kvalitāte jānosaka no pārstrādes neatkarīgā piena laboratorijā;
7. ciltsdarbs jāorientē tā, lai piena sastāvs atbilstu tirgū pieprasītas produkcijas ražošanai.
8. Tā kā dzīvnieku selekcija nav vienas dienas jautājums, pārstrādātājiem jānodod pasūtījums selekcionāriem vismaz ar 10 gadu perspektīvu skatījumu (ar kādiem piena produktiem valsts izies Eiropas un pasaules tirgū).

IV. Realizētā piena apjomi, nozares jauda. Nozares potenciāla analīze. Izaugsmes iespējas nozarē.

Apraksts, analīze

Viens no galvenajiem ietekmes faktoriem piena lopkopības attīstībā ir piena produktu pieprasījums tirgū, kas ir cieši saistīts ar ekonomiskiem rādītājiem: piena iepirkuma cenu, piena pārstrādes izdevumiem un piena produktu cenu veikalos.

Piena nozares attīstībai šobrīd ir augšupejoša tendence. Vislabāk to raksturo realizētā piena apjomu pieaugums.

Realizētā piena apjomi 2012.gadā

Mēnesis	Nodotais piens 2011 .gadā t.t	Nodotais piens 2012.gadā, t.t.	Izpilde pret 2011. gadu, %
Janvāris	46. 8	51. 8	110.7
Februāris	42. 0	47. 6	113.3
Marts	47.8	52 .5	110.0
Aprīlis	49. 2	53.4	108.9
Maijs	57.3	64.1	111.9
Jūnijs	62.3	69.2	110.0
Kopā 1.pusgadā	305 6	338. 7	110.8
Jūlijs	63. 5	71 5	112.6
Augusts	67. 2		

Piena ražošanas potenciāls perspektīvā lielā mērā atkarīgs no dzīvnieku ražības. Pēdējos gados ražības rādītāji katru gadu palielinās. Pēc pārraudzības datiem, 2011. gadā vidēji no govju izslaukti 6128 kilogrami piena, kas ir par 141 kg vairāk nekā gadu iepriekš.

Nemot vērā slaucamo govju ģenētisko potenciālu, ražības rādītāji arī turpmāk palielināsies un lielākā govju populācijas daļa 2017.gadā sasniegs atbilstošu produktivitātes līmeni, vismaz 7000 kg piena no govju gadā.

Vidējais izslaukums (kg) no govju laktācijā

Izslaukums kg	Fakts 2012.g	Laika periods		
		2013.g	2015.g	2017.g
Sarkanās šķirnes	5388	5730	5900	6000
Hošteinas šķirne	6868	6990	7250	7500
Vidēji no govju kg	6128	6230	6410	6600

Diemžēl saražotā piena pārprodukcija pasaulē atstāj ietekmi arī uz piena iepirkuma cenām Latvijā. Jau 2012.gada maija mēnesī piena cena bija tikai 19.16 santīmi par kilogramu, un salīdzinot ar aprīli saruka par 6%. Cenas kritums turpinājās arī jūnijā

Jūlijā piena iepirkuma cenas vēl nestabilizējās

Lai gan zemnieki atzīst, ka piena cena jau ir noslīdējusi zem "sarkanās līnijas", saimniecības pēc iepriekšējās piena krīzes ir kļuvušas gudrākas un tik viegli negrasās padoties.

Aizvadītajā piena kvotas gadā, kas beidzās 31. martā, Latvijai piešķirtā piegādes kvota ir izpildīta par 92.24%.

2011./2012.kvotas gadam valstij kopējā piena kvota bija noteikta 765 741 tonnas apmērā, no kā 747 127 tonnas veidoja piegādes piena kvota un 18 614 tonnas - tiešās tirdzniecības piena kvota.

Pieaugošās izmaksas elektroenerģijai, degvielai, graudiem, lopbarības piedevām, negatīvi ietekmē ražošanas rentabilitāti.

Svārstīgas piena iepirkuma cenas, kā rezultātā nevar prognozēt nozares attīstību, nevar savlaicīgi nomaksāt kredītus (cenas Eiropas un pasaules tirgos, nerentabla piena pārstrāde, uzņēmumi ar nenoslogotām jaudām, piena savākšanas izdevumi).

Apzinīgu strādnieku deficīts. Pārāk augsts sociālais nodoklis.

Neveicinot pāreju uz lielākām saimniecībām un ražošanas apjomu pieaugumu, pastāv divi riski – pirmkārt, tiek apgrūtināta ražošana un realizācijas iespējas. Mazās saimniecības pastāvēs tik ilgi, kamēr būs cilvēki, kuri tajās strādās. Tikko viņi to vairs nespēs darīt sava vecuma vai veselības dēļ, nenotiks paaudžu maiņa, jo jaunieši pamet laukus un lielākajā daļā gadījumu nav gatavi turpināt mazražīgo darbu.

Pašreizējā subsīdiju sistēma lielā mērā ir vērsta uz līdzšinējās piena ražošanas struktūras saglabāšanu, bet šādai sistēmai nav nākotnes.

Piena kvotas pārpilde jau tuvākajos gados.

Ieteikumi, darāmie darbi

Šādā situācijā piena ražotājiem vispareizāk būtu iestāties kooperatīvos, kas savākto pienu var pārdot par izdevīgām cenām. Arī kooperatīviem svarīgi ir darboties kopā un veidot savu pārstrādi.

Skaidri paredzams, ka nākotnē dzīvnieku barība kļūs dārgāka, jo resursi ir ierobežoti. Lai saglabātu ekonomisko lietderību, nāksies vai nu ražot vairāk ar šo pašu resursu daudzumu, vai būs jāsarāžo tikpat - ar mazāku. Tāpēc jāveic pētījumi par to, kā iespējams iegūt lētāku proteīna barību, lai neietekmētu produkcijas apjomu.

Ņemot vērā to, ka piena kvotu sistēmu atceļs 2015. gadā, jādara viss iespējamais lai pāreja uz bez kvotu režīmu neiznīcinātu piena nozari (ZM informē, ka labas prakses un inovāciju veicināšanai tiks veidotas atzītas starpnozaru organizācijas).

Svarīgi ir konstruktīvi dialogi starp ražotājiem, pārstrādātājiem un tirgotājiem, kas varētu sekmēt kopīgo ražošanas izmaksu samazināšanu, produktu tirgus pozīciju nostiprināšanu un nozares attīstību.

Konkurētspēja

Apraksts, analīze

Latvijā ir sadrumstalota pienu ražojošo saimniecību struktūra. Atbilstoši CSP un Lauksaimniecības datu centra datiem redzams, valstī 21,5 tūkst. saimniecības ir ar 1–5 govīm. Šo saimniecību skaits 2010.gadā ir samazinājies par 10,5 % un palielinājies to saimniecību skaits, kurās govju skaits ir no 10–200 un vairāk. Salīdzinot ar 2009.gadu saimniecību skaits kurās ir no 10–49 govīm palielinājies par 2,5 %, bet saimniecību skaits kurās ir no 50–200 govīm palielinājies par 4,2 %. Savukārt visvairāk – par 7,4 % palielinājies lielo saimniecību skaits ar 200 un vairāk slaucamām govīm. Vidējais saimniecības lielums 2010.gadā bija 5,47 govīs, kas ir par 9,0 % vairāk kā 2009.gadā (5,02 govīs).

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Pašlaik pastāvošie kooperatīvi būtībā ir tikai piena savākšanas un realizācijas uzņēmumi, kas pilda starpnieka lomu, maz veicinot ražošanas pārstrukturēšanu un konkurētspējas palielināšanu. Bet zemnieki šodien ir priecīgi, ka kāds atbrauc pēc piena un samaksā it kā vairāk nekā iepriekš. Tomēr ar to arī viss ir apstājies un piena pārstrādei Latvijā joprojām trūkst, jo tās jaudas šobrīd ir lielākas nekā ražošana.

Stiprās puses, iespējas

Gan piena ražošanā, gan pārstrādē nepārtraukti tiek ieviestas jaunas tehnoloģijas, izstrādāti un ražoti jauni produkti atbilstoši tirgus prasībām. Roku darbs tiek aizstāts ar iekārtu darbu. Līdz ar to Latvijas piensaimniekiem rodas iespēja cenu ziņā konkurēt ar citām Eiropas valstīm.

Veidojas kooperatīvi, kas palīdz veiksmīgāk un ekonomiskāk saimniekot. Zemnieki valstī izveidojuši 28 piena kooperatīvus, ar kuriem piena pārstrādātājiem ir krietni vairāk jāērķinās nekā ar atsevišķiem zemniekiem.

Vājās puses, draudi

Saglabājot sīkražošanu, strauja izaugsme Latvijas piensaimniecībai nav gaidāma. Lielas izmaksas uz piena cenu gulstas piena savākšanas gaitā, kas notiek krustu šķērsu pa visu Latviju.

Nav attaisnojama tāda situācija, ka viens piena pircējs nenopērk pienu tādēļ, ka tam ir zema kvalitāte, bet cits to nopērk.

Pēc Latvijas vadošo piena pārstrādes uzņēmumu vadītāju domām, Latvijas piena pārstrādes nozares attīstībai būtisks šķērslis ir situācija, ka palielinās piena kā izejvielas īpatsvars piena produktu eksportā. Piena kā nepārstrādātas izejvielas realizācija ārvalstu tirgos rada papildus slogu uz valstī strādājošajiem pārstrādes uzņēmumiem, jo neizmantotās jaudas palielina fiksēto izmaksu apjomu uz vienu produkcijas vienību, kas, savukārt, samazina uzņēmumu konkurētspēju.

Vērā ņemami ir argumenti par kaimiņu valstu uzņēmumu ražošanas jaudām un no tā izrietošajām produktu cenām, ar ko nākas konkurēt mūsu piena pārstrādātājiem.

Aktuāls ir jautājums par mūsu tirdzniecības sistēmu. Piena ražotāji domā, ka tā ir neefektīva, kā arī ļoti agresīva pret ražotājiem. Lielās veikalu ķēdes Latvijā ienāk ar subsidētām precēm, ar kurām mūsu ražotāji nespēj konkurēt. Tāpat ar lielveikaliem konkurēt nespēj arī mazie veikaliņi, kuri varētu tirgot ekoloģisku produkciju, zemnieku un mājražotāju produkciju.

Latvijai tikpat kā nav savu enerģētisko resursu, tie ir jāpērk, bet tas sadārdzina produkcijas izmaksas.

Ieteikumi, darāmie darbi

Galvenais noteikums, lai īstenotu veiksmīgu cenu konkurenci ir pastāvīga ražošanas pilnveidošana, cenas samazināšana un orientācija uz patērētāju. Latvijā jādara viss iespējamais, lai veicinātu piena produktu atpazīstamību, pirmkārt, Krievijas, NVS un arī Eiropas Savienības tirgos.

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Tāpēc piena ražotāju un pārstrādātāju uzdevums ir nevis vienkārši maksāt subsīdijas, bet subsīdijas izmantot tā, lai padarītu efektīvāku piena un piena produktu ražošanas un pārdošanas ķēdi.

Piena ražotājiem un pārstrādātājiem vajadzētu slēgt līgumus, kuros varētu iekļaut dažus galvenos aspektus: maksājamo cenu, iespējamo un vai pieprasīto piegādājamo daudzumu, piegāžu grafiku un līguma ilgumu. Visi konkrētie līguma elementi jāpārrunā abiem, pircējam un pārdevējam.

Vēl redzamāki veikalos plauktos jāpadara piena atdarinājumi. Šobrīd daudzi pircēji šajos jautājumos nav pietiekoši izglītoti.

Jāveic regulāra tirgus izpēte un jābūt gataviem ražot to produkciju, kurai attiecīgajā momentā ir noiets.

Pašiem par sevi maziem uzņēmumiem konkurēt ar lielajiem būs grūti, tāpēc tiem tomēr ir jāmeklē apvienošanās ceļš

Sagādes tirgus un patēriņa tirgus analīze

Apraksts, analīze

Latvijā gadā saražo apmēram 845 000 tonnas piena, vidēji 140 kg vienam iedzīvotājam. Viens Latvijas iedzīvotājs gadā patērē vidēji 85 kilogramus piena produktu, tai skaitā 6 kg sieru un apmēram tikpat daudz biezpienu. Pēc Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta informācijas, Latvijā vidējais piena produktu patēriņš ir par 13 kilogramiem lielāks par Eiropas vidējo rādītāju. Siera kluba direktore Vanda Davidanova uzskata, ka Latvijas iedzīvotāji tomēr pārāk maz patērē tieši sierus. Labai veselībai ik dienu vajadzētu apēst vismaz 100 gramus siera.

Latvijas piensaimnieki praktiski varētu nodrošināt savus iedzīvotājus ar pašmāju saražoto pienu, bet šobrīd veikalos Latvijā pārdod aptuveni pusi no Latvijā pārstrādātā svaiga piena.

170 000 līdz 180 000 tonnas tiek nosūtītas pārstrādei uz Lietuvu. Visu šo apjomu varētu pārstrādāt Latvijā un tas, pie šobrīd nenoslogotām piena pārstrādes uzņēmumu jaudām, būtu ļoti izdevīgi.

Vidēji piena pārstrādes uzņēmumu atsevišķi ražotie produkcijas apjomi ir 15.6 tūkst.t pārstrādāta piena, bet to ražotā produkcija nav pozicionēta tirgū kā īpašas kvalitātes produkti ar paaugstinātu tirgus vērtību, kas rada papildus fiksēto izmaksu slogu kopējā ražošanas izmaksu struktūrā, mazina uzņēmumu tirgus spēku attiecībās ar arvien koncentrētāko tirdzniecības biznesu, rada papildus loģistikas izmaksas piena savākšanā.

Stiprās puses, iespējas

Latvijā ir ļoti spēcīgas piena lietošanas tradīcijas. Piena ražotāji praktiski var nodrošināt savas valsts iedzīvotājus ar saražoto pienu.

Ļoti labs pasākums ir piena dienu rīkošana, kas izglīto pircējus un veicina piena produktu patēriņu.

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Latvijas Lauksaimniecības universitātes doktorants Jānis Ozoliņš informē, ka pasaules eksperti prognozē piena patēriņa pieaugumu līdz 2030.gadam par 1,6% gadā un uzskata, ka būtu grēks šo iespēju neizmantot.

Vājās puses, draudi

Piena nozarē šobrīd nav runa par peļņu, bet gan par izdzīvošanu. Daļēji tas ir nesakārtotas piena pārstrādes darbības rezultātā, kad katrs domā tikai par savu peļņu. Diemžēl zemnieks piena ražošanas ķēdes sākuma posmā un atkarīgs no pārstrādātāju un tirgotāju prasmes un veiksmes.

Apmēram 60% Latvijas cilvēku nevar atļauties pirkt piena produktus tik, cik vēlētos, sevišķi sieru. Daudzi, pašiem nezinot, pērk krējuma aizvietotājus, siera izstrādājumus, kam pievienoti augu tauki.

Ieteikumi, darāmie darbi

Kritiski izvērtēt piena pārstrādes uzņēmumu darbību un neieguldīt valsts un Eiropas naudu nerentablos uzņēmumos.

Veicināt visa Latvijā saražotā piena pārstrādi radot pievienoto vērtību un

Meklēt iespējas, kā ierobežot importu un aizstāvēt vietējos piena produktus. Pēc iespējas veikt cenu samazināšanu piena produktiem.

Resursi, līdzekļi, cilvēki, nodarbinātība, zeme, enerģija.

Apraksts, analīze

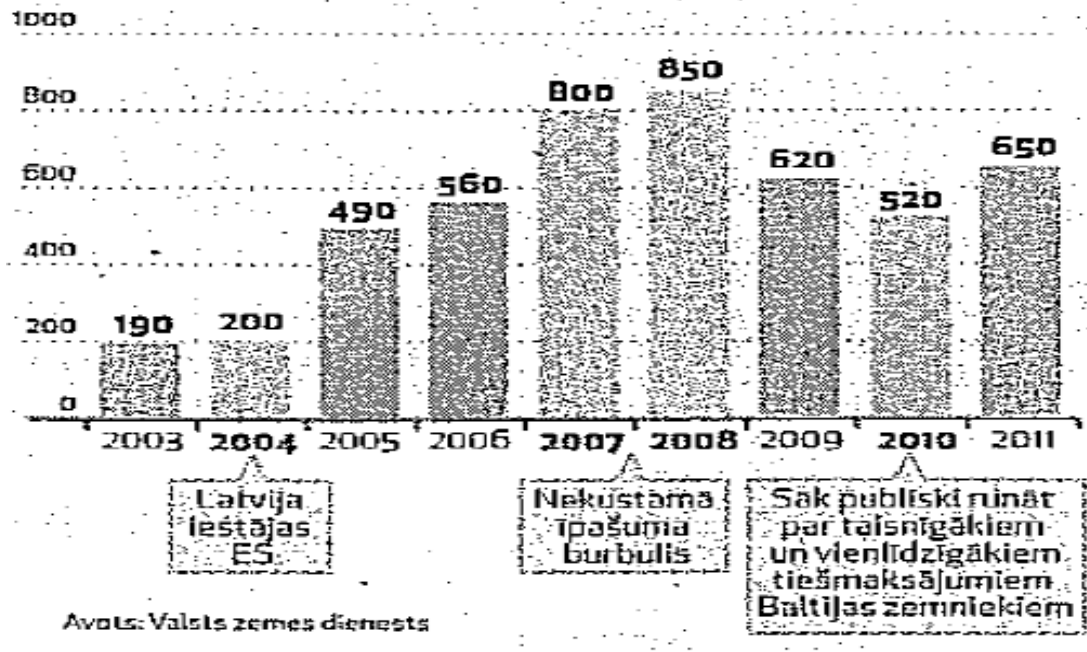
Pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2011.gadā Latvijā bija 1,82 milj.ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes, no kuras 1,16 milj.ha bija aramzeme. Pļavas un ganības aizņem 651 tūkst.ha, no tiem sētie zālāji -352,8 tūkst. ha.

Neskatoties uz subsīdijām un prognozēm, ka ušņu un krūmāju lauki izzudīs, skaitļi liecina – izmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes apjoms Latvijā būtiski nemainās.

. Zemes cena ļoti strauji pieauga pēc iestāšanās Eiropas Savienībā, tad nedaudz nostabilizējās, bet sākot ar 2011. gadu atkal ir jūtams kāpums.

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes cenu (Ls/ha) izmaiņas, sākot no 2003. gada

Zemes cena lielā mērā ir atkarīga no atrašanās vietas. Piemēram, Latgalē 10 km no Daugavpils, zemi šobrīd var nopirkt par 500 latiem ha, Cēsu pusē – par 1500 Ls, Dobeles un Tukuma apkaimē – par 2000 Ls, bet, piemēram, Rīgas pievārtē Mārupē par ha prasa 30-50 tūkstošus Ls.

Statistikas rezultāti liecina, ka 2012.gada 1.ceturksnī Latvijā bija 166,7 tūkst. darba meklētāju jeb 16,3% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem.

Zemākais bezdarba līmenis novembrī reģistrēts Rīgas reģionā - 8,5%, augstākais bezdarba līmenis bija Latgalē - 19,7%. Kurzemē bezdarba līmenis novembrī bija 12%, Zemgalē tas bija 12,5%, savukārt Vidzemē - 12,9%.

Augstais bezdarbnieku skaits nebūt nenozīmē, ka lauksaimniecībā darbaspēks ir nodrošināts. Labus darbiniekus nevar atrast ne Rīgas, ne Latgales reģionos.

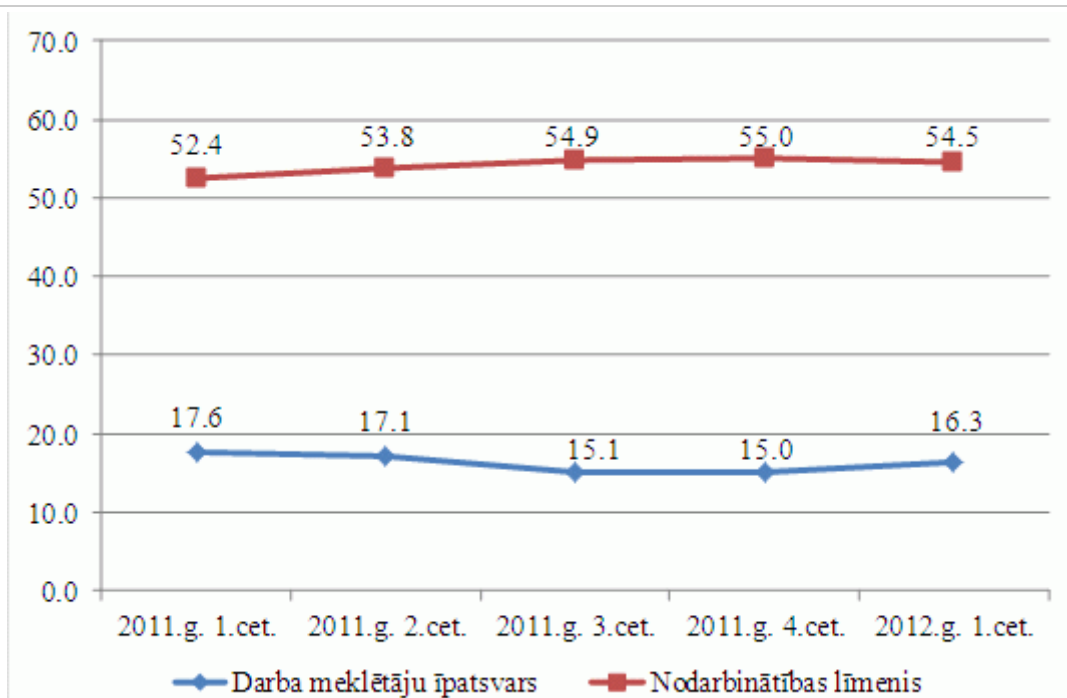

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Nodarbinātības līmenis un darba meklētāju īpatsvars, procentos

Stiprās puses, iespējas

Zeme Latvijā vēl ir un tās cena ir vienas no zemākām Eiropā. Tie, kam ir pieejami līdzekļi zemi iegādājas. Zemi pašlaik vēl var iznomāt. Zemes pirkšanai iespējams ņemt kredītus.

Vājās puses, draudi

Eiropas valstu zemes cenu līmenis izraisa ažiotažu ap Latvijas zemes īpašumiem. Zemes Latvijā lielos vairumos izpērk ārvalstu pilsoņi un Latvijas bagātnieki, kuri pēc tam par lielu naudu to grasās izrentēt zemniekiem.

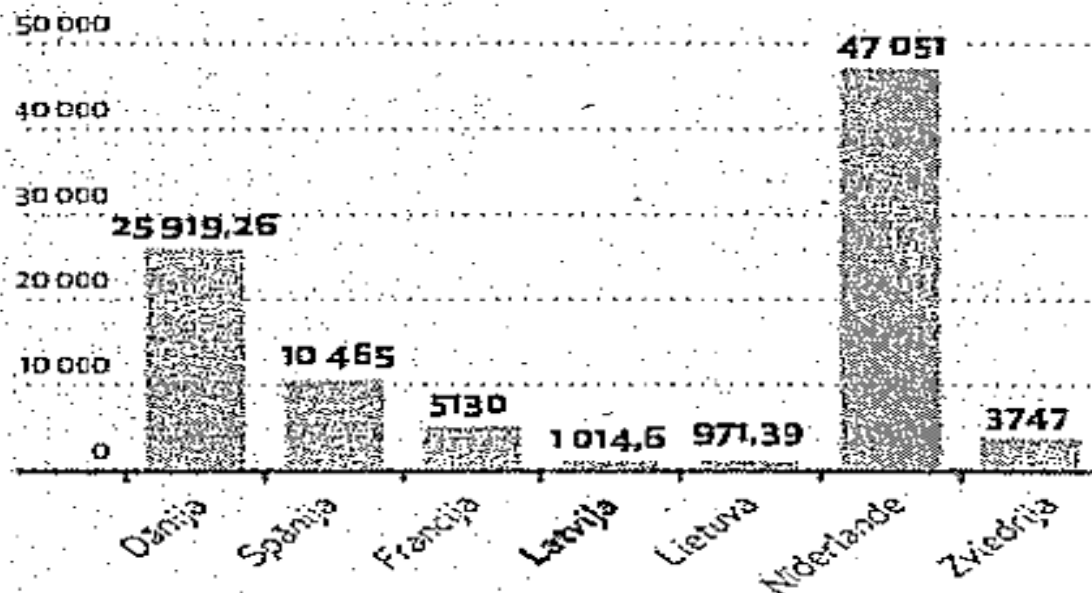
PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes cenas ES valstīs

2009. gadā (eiro/ha)

Augstais sociālais nodoklis veicina nelegālu darbaspēka izmantošanu. Cilvēkiem, kuriem maksā bezdarbnieka pabalstu ir zudusi motivācija strādāt un zudis darba tīkums. Bezdarbnieki nav tas kontingents, kas varētu tikt izmantots lopkopības darbos.

Līdzko izsludināja kredīta iespējas zemes pirkšanai, zemes cenas tika paceltas.

Lai saņemtu aizdevumu zemes pirkšanai, Bankas prasa par jaunu noteikt zemes vērtību.

Lai saņemtu aizdevumu zemes pirkšanai ir jāizstrādā projekts, kurš ir samērā dārgs.

Ieteikumi, darāmie darbi

Lauksaimnieki ir ieinteresēti papildu platību apsaimniekošanā, jo brīvo zemju palicis maz, un zemes cenas pieaug. Jau pirms pusotra gada bija izveidota darba grupa, un tika strādāts pie jaunā Zemes pārvaldības likumprojekta, bet patlaban nav skaidrs, kur tas iestrēdzis.

Nekavējoties jāizstrādā pasākumi nodarbinātības politikas pilnveidošanai, lai izskaustu nedeklarēto nodarbinātību.

Laukos jābūt pieejamai sakārtotai infrastruktūrai, skolām veikaliem, kultūras un ārstniecības iestādēm. Jāatbalsta arī mazie ražotāji.

Jāveido priekšnoteikumi, lai no mazām dienām attīstītu bērnos domu par dzīvošanu un strādāšanu laukos, jo pārsvarā fermās strādājošo vecums ir pāri 50 gadiem

PROJEKTU LIDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

**Piešķirt kvotu elektroenerģijai ar zemāku maksājumu.
Noteikt zemāku sociālo nodokli.**

Pieredze, zināšanas, informācija, izglītība.

Apraksts, analīze

Piena lopkopībā vēl aizvien strādā cilvēki, kuru zināšanas šajos jautājumos ir stipri virspusējas. Tajā pašā laikā nozarē strādājošiem ir jāsakaras ar spēcīgu firmu reklāmām, kuras uzbāzīgi piedāvā savu produkciju un pakalpojumus.

Lai izvēlētos sev pieņemamāko un ekonomiski izdevīgāko ir jābūt vispusīgi izglītotam, vai arī jāizmanto iespēja saņemt kvalitatīvas konsultācijas.

Šādas konsultācijas var sniegt speciālisti, kuri paši nav saistīti ar komercdarbību.

Tāpēc piena ražotāji arvien plašāk izmanto Lauku konsultāciju un izglītības centra, kā arī šķirnes dzīvnieku audzētāju organizāciju sniegtos pakalpojumus.

Piemēram, SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs informē, ka pēdējo divu gadu laikā izveidojis internetā publiski pieejamu programmu, kuru, pakāpeniski pilnveidojot, varētu izmantot piensaimnieki. Tie ir:

* Racionālu piena lopkopības ražošanas modeļu rokasgrāmata, kas pieejama http://www.laukutikls.lv/piena_rokasgrāmata.

* Racionālu piena lopkopības ražošanas modeļu izvēle, kas pieejama <http://rpl.llkc.lv/>.

Tomēr lielai daļai ganāmpulku īpašnieku vēl nav pieejams internets, vai arī nav zināšanu interneta izmantošanā.

Stiprās puses, iespējas

Nozarē ir lielas, vidējas, mazas zemnieku saimniecības, uzņēmumi, lauksaimniecības kooperatīvi, Analizējot viņu darbību iespējams izvēlēties sev piemērotāko.

Ir veikts zināms darbs, lai sakārtotu prakses vietas. Ir aktualizēta datu bāze ar atzīto saimniecību sarakstu un piedāvātām prakses vietām. Bieži šeit var atrast arī darba vietas nākotnē.

Izglītības iestādēs ir izstrādātas, licencētas un akreditētas izglītības programmas.

Pakalpojumu sniegšanai piensaimniecībā tiek apmācīti un sertificēti pārraugi, dzīvnieku mākslīgās apsēklošanas tehniķi, dzīvnieku vērtēšanas eksperti.

Atsevišķās izglītības iestādēs ir nepieciešamā materiāli tehniskā bāze (modernas iekārtas un tml.)

Ganāmpulku īpašnieki var izmantot kvalificētu speciālistu palīdzību slēdzot līgumus ar šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām.

Vājās puses, draudi

Latvijā šobrīd uz zema līmeņa ir darba tikums. Viens no iemesliem ir jaunatnes audzināšana.

Zems ir lopkopības nozares profesionālās izglītības prestižs, jo piena ražotāji vēl smagi strādā vecā tipa nemehanizētās novietnēs. Tikai neliels skaits zemnieku izmanto kvalificētu speciālistu pakalpojumus. Tajā pašā laikā viņu zināšanas neveicina ekonomisku saimniekošanu.

Līdz ar to jaunieši redz vecāku garās darba dienas, niecīgo peļņu un turas tālāk no laukiem, meklējot vieglāku maizes darbu.

Ieteikumi, darāmie darbi

Uzlabot jaunatnes izpratni par piena lopkopības gaišo perspektīvi. Popularizēt pārtikas nozares specialitātes un speciālistu izaugsmes iespējas.

Stimulēt prakses iespējas ārzemēs, lai iegūtu jaunas zināšanas un uzzinātu pasaules labāko speciālistu pieredzi.

Veidot atgriezenisko saiti un attīstīt sistēmu, kā nodrošināt informācijas ieguvu no zemniekiem, uzzināt viņu vēlmes un informēt par jaunākajām atziņām.

Finanšu pieejamība, peļņas iespējas nozarē (atbalsts, kredīti).

Apraksts, analīze

Latvijas zemniekiem ir pieejami finanšu līdzekļi dažādiem mērķiem un pasākumiem, piemēram, Valsts un Eiropas Savienības atbalsts Lauku attīstības modernizācijai, Valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauku attīstībai lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšanai, nozares risku vadībai, priekšlaicīgā pensionēšanās u.c. pasākumi.

Pieejamas vietēja mēroga subsīdijas lauksaimniecības attīstībai 2008.gadā un līdz 2013.gadam.

ZM Preses un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājas vietnieks Kaspars Funtss informē, ka pēc Zemkopības ministrijas ierosinājuma no 2012. gada valsts budžeta grozījumiem tiks pārdaļīti 88,2 miljoni latu pirms paredzētā termiņa, kas plānoti Eiropas Savienības fondu pasākumu līdzfinansēšanai. Tas dos iespēju Zemkopības ministrijai ātrāk veikt plānotos maksājumus lauksaimniekiem no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai pasākumu ietvaros līdz 2012. gada beigām. Līdz ar to daudzi Latvijas lauksaimnieki ātrāk iegūs papildus apgrozāmos līdzekļus, kas uzlabos lauksaimnieku finanšu situāciju

Meliorācijas sistēmu uzturēšanai un rekonstrukcijai papildus piešķirti 572 tūkstoši latu.

Stiprās puses, iespējas

Latvijas piensaimniecības nozares darbības uzlabošanai var rakstīt projektus un tikt pie naudas, pie tam lielu daļu no naudas pēc projekta realizēšanas var dabūt atpakaļ.

Projektu realizācijas rezultātā veidojas pievienotā vērtība, tiek veicināta jaunu produktu ražošanas, konkurētspējas paaugstināšana gan ražošanas, gan pārstrādes jomā, palielinās eksporta iespējas, paaugstinās piena ražošanas efektivitāte.

Vājās puses, draudi

Latvijā piena ķēdē ir viszemākais darba ražīgums no visām ES dalībvalstīm, kas bremsē peļņas iespējas nozarē.

Nepietiekams atbalsta finansējums, par ko liecina sekojoši Lauku atbalsta dienesta dati:

"Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)" - pieteikts 345,8 % no pieejamā publiskā finansējuma.

"Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana" - pieteikts 329 % no pieejamā publiskā finansējuma.

"Lauku saimniecību modernizācija" :

Austrumlatgales reģionā - pieteikts 1089.2 % no pieejamā publiskā finansējuma,

Dienvidkurzemes reģionā - pieteikts 498.6 % no pieejamā publiskā finansējuma,

Dienvidlatgales reģionā - pieteikts 282,7 % no pieejamā publiskā finansējuma,

Kopumā RLP - pieteikts 238.4 % no pieejamā publiskā finansējuma.

Eiropas un valsts atbalsts sastāda tikai daļu, ir jāņem arī banku aizdevumi, bet bankas prasa nesamērīgi augstas garantijas, vidēji 175% pret aizdoto kredītu.

Ja pretī nav garantijas, nevar saņemt aizdevumu, bet nesaņemot aizdevumu nevar attīstīties, līdz ar to mazo saimniecību izaugsme ir apdraudēta. Finanšu riski ir būtiski un svarīgi katram uzņēmumam un lauku saimniecībai, jo tie var apdraudēt maksātspēju un radīt bankrota draudus. Taču jāatzīmē, ka pētījumu par optimālas kapitāla struktūras izveidi un finanšu risku analīzi lauku saimniecībās ir ļoti maz vai tie aptver atsevišķu uzņēmumu vai saimniecību līmeni.

Ieteikumi, darāmie darbi

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Viena no peļņas iespējām ir apvienoties kooperatīvos, jo ar kooperatīvu rēķinās gan bankas, gan pārstrādātāji, ir iespējas par izdevīgāku cenu pārdot produkciju, dabūt kredītus un attīstīties.

Jāpalielina ganāmpulki, jāpaaugstina ražība, jo šobrīd mazais lopu skaits ganāmpulkos neveicina kopējo attīstību.

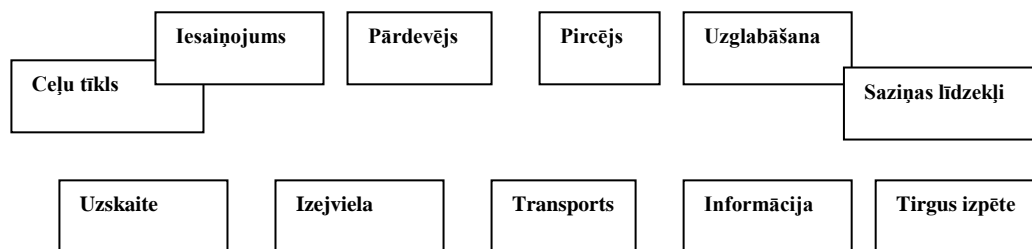
Jāizglīto uzņēmumu vadītāji, lai nodrošinātu sekmīgu menedžmentu. Šobrīd ir daudz piemēru, kur sabūvēts un modernizēts, taču taustāmu produktivitātes rezultātu nav.

Loģistika/ Mārketings

Apraksts, analīze

Pēdējos arī Latvijā sāk lietot jēdzienu "loģistikas izmaksas", kas ietver informācijas, materiālu, produkcijas, darbaspēka, enerģijas izmaksas. Saimniecībā aiz šīm izmaksām ir transporta bāzes uzturēšana, piena glabāšana, savākšana un transportēšana, lopbarības un kūtsmēslu sagāde glabāšana, transportēšana, kā arī vēl daudzas citas darbības.

Loģistikas shēma

Lai piena nozare būtu rentabla, viens no pasākumiem ir optimizēt loģistikas izmaksas, kas šobrīd nozarē ir ļoti lielas. Piemēram, piena mašīnas brauc krustu šķērsu un nereti vienā novadā sastopamas piecu, sešu firmu piena mašīnas, kas ekonomiski nav pamatojams. «Arī piena pārstrāde ir noslogota par 50 % un tas ietekmē kopējo ainu. Visā piena ķēdē ir daudz ko var optimizēt.

LLKA uzskata, ka piena maršrutu saskaņošana ir lieka birokrātija, kas prasa no uzņēmumiem papildu administratīvos resursus, jo piens ir jāsavāc katru dienu, neskatoties uz Latvijas nesakārtotajiem lauku ceļiem. LLKA jau iepriekš mēģināja atrisināt šo jautājumu, taču bez sekmīgiem rezultātiem. Līdz ar to LLKA nolēma jautājumu aktualizēt, vēršoties pie satiksmes ministra

Patlaban saskaņā ar likumdošanu transportlīdzekļu satiksmes aizliegumi, kas ir saistīti ar klimatiskajiem apstākļiem, neattiecas uz cisternām, kas ar ceļa īpašnieku saskaņotā maršrutā pārvadā pienu. Turklāt šādai piena cisternai jābūt reģistrētajai Ceļu satiksmes drošības direkcijā.

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Stiprās puses, iespējas

Pēdējos gados ir modernizēta piena savākšanas un uzglabāšana, lopbarības savākšanai un uzglabāšanai tiek izmantotas jaudīgākas iekārtas, progresīvākas tehnoloģijas.

Katru gadu tiek pilnveidoti saziņas līdzekļi, uzlabojas informētība.

Vājās puses, draudi

Vēl arvien piena savākšana rada lielas izmaksas. Firmas pārdod dažādu valstu saražoto tehniku, bet pēc tam nerūpējas, lai viņu pārdotajai teknikai būtu pieejamas rezerves daļas. Lai noskaidrotu, kur var nopirkt rezerves daļas bieži ir jāpatērē vairākas dienas, pēc tam šīs rezerves daļas ir jāgaida pat nedēļām ilgi, kamēr tās pasūta attiecīgajā valstī. Agrākos laikos pirktajai teknikai vispār nevar atrast rezerves daļas.

Nelabvēlīgos laika apstākļos lauku ceļi bieži nav izbraucami, nav sakārtots jautājums, kurš ir atbildīgs par ceļu remontu.

Ieteikumi, darāmie darbi

Veidot teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas, kuras nepieciešamas uzņēmuma komercdarbībai un saimnieciskai darbībai, ekonomiskās ražošanas procesu organizēšanai, vadīšanai un vadībai; veidot izpratni par ekonomisko mehānismu, investīciju darbību un inovācijām uzņēmējdarbībā, ražošanas plānošanā un organizēšanā, ražošanas resursu vadībā.

Latvijas ekonomikas zinātnei jāveido un jāpopularizē teorētiskie loģistikas izmantošanas lietderības principi.

Galvenais ikviena uzņēmuma izmaksu samazināšanas pamatnosacījums ir iespējami racionālāka un koordinētāka visu tā atsevišķo struktūrvienību un darbību organizēšana.

Katrā uzņēmumā jāsāk ar to, ka tiek izvērtētas loģistikas vājās vietas un loģistikas ķēžu vājie posmi; kas dos iespēju palielināt peļņu.

Jauninājumi/ inovācijas

Apraksts, analīze

Piena fermās ienāk jaunas progresīvas tehnoloģijas, karuseļa tipa slaukšanas iekārtas, roboti slaukšanai, barības izdāle, barības piestumšanai

Latvijas piena nozare straujāk attīstīsies tad, ja tiks piedāvāti jauni produkti, kas ieinteresēs pircējus.

Šobrīd a/s "Rīgas piena kombināts" ražo auzu biolakto, kas tapis sadarbībā ar LU Mikrobioloģijas biotehnoloģijas institūtu. Rīgas Piena kombināts informē, ka viena miljona eiro ieguldījumus veicis jaunās piena produktu grupas "Mana saime" ražošanas līnijās un tuvākajā laikā plāno atklāt jaunu saldējuma ražošanas līniju, kas

ļaus ražot jaunus saldējuma veidus, kas Latvijā vēl neesot redzēti, un tas būšot jaunums arī Austrumeiropas tirgū.

LPKS "Dundaga" – neliels piena ražotāju kooperatīvs, kurā apvienojušies 120 saimnieki, – pirmais no Latvijas kooperatīviem ar raudzēto piena produktu "Labdaris" piedalījās Eiropas Savienības Lauksaimniecības kooperatīvu konkursā "Eiropas balva par kooperatīvu inovāciju".

Stiprās puses, iespējas

Jaunās, progresīvās iekārtas ne tikai samazina atkarību no darbaspēka, bet arī maina jaunatnes attieksmi pret darbu fermās kopumā.

Ieviešot jauninājumus uzlabojas lopbarības kvalitāte, dzīvnieku aprūpe, piena kvalitāte, vairāk laika paliek rūpēm par uzņēmējdarbību kopumā, atbrīvojas laiks atpūtai, izglītībai, rūpēm par ģimeni.

Šobrīd tas ir iespējams rentabliem uzņēmumiem, kuri ir pirkspējīgi, strādā ar peļņu, var saņemt kredītus.

Vājās puses, draudi

Šodien nepārprotami redzam, ka Latvijas piensaimniecības produkcijas eksports ir niecīgs un mēs tiekam izspiesti arī no vietējā tirgus. Kāpēc? Tāpēc, ka mūsu produkcijas pašizmaksa ir augsta un arī par izstrādājumu kvalitāti nevar teikt to labāko. Te vaina jāuzņemas arī piena ražotājiem. Visas piensaimniecības produkcijas ražošanas pamatā ir piens. No zemas kvalitātes piena ar augstu pašizmaksu nevar saražot konkurētspējīgus izstrādājumus. Tas ir jāsaprot, un par to ir jādomā nākotnē.

Ne vienmēr jauninājumi ir pozitīva rakstura. Piemēram, piena nozares attīstību noteikti neveicina plaši uzsāktā biogāzes ražošana. Daudzos gadījumos tiek samazinātas platības lopbarības ražošanai, zemes iznomātāji un pārdevēji priekšroku dod biogāzes ražotājiem, jo šis kontingents piedāvā augstāku samaksu.

Nav jaunu subsidētu apmaksātu programmu inovāciju veicināšanai.

Ieteikumi, darāmie darbi

Eksperti uzskata, ka pašreizējā posmā Latvijas ekonomikā dominē nozares ar zemu pievienoto vērtību, t.i., uz dabas resursu pārstrādi un lēta darbaspēka izmantošanas priekšrocībām balstītas nozares. Lai ilgtermiņā nodrošinātu ekonomisko izaugsmi, nepieciešams celt pievienoto vērtību un darba ražīgumu caur vispusīgiem inovācijas procesiem. Pasākuma mērķis ir veicināt uzņēmējdarbību ar augstāku pievienoto vērtību, sniedzot atbalstu jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei un ieviešanai ražošanā, kā arī sekmēt sadarbību starp pētniecības un uzņēmējdarbības sektoriem.

Pasākuma mērķis ir veicināt pieeju finansējumam komercdarbības attīstībai, vienlaicīgi samazinot tiešā valsts atbalsta negatīvo ietekmi uz tirgus konkurenci un efektīvāk izlietojot valsts atbalsta līdzekļus.

Jāparedz jaunas programmas inovācijām un pētniecībai ar mērķi uzlabot piena nozares konkurētspēju.

Atrašanās vieta, ģeogrāfiskais aspekts, izvietojums teritorijā

Apraksts, analīze

Latvija ir maza valsts, bet ģeogrāfiskais aspekts ir ļoti jūtams. Lielas atšķirības ir klimata ziņā, zemes auglības ziņā, atšķirīga ir demokrātiskā situācija, iedzīvotāju blīvums, darbaspēka iespējas.

Šobrīd viskritiskākā situācija ir Latgalē un tieši Krievijas pierobežā. Šeit praktiski nav nekādu rūpniecības uzņēmumu, nav attīstīts ceļu tīkls, nav skolu. Jaunie cilvēki nepaliek savos pagastos.

Latgales reģionā praktiskas nozīmes nav arī pilsētas tuvumam. Piemēram, 10 km rādiusā ap Daugavpili lauksaimnieki nevar atrast darbaspēku.

Stiprās puses, iespējas

Ceļu tīkls, skolas, mobilo sakaru iespējamība, nepiesārņota daba, pieejami zemes resursi.

No ekonomiskā viedokļa - lauksaimniecībā izmantojamās zemes kvalitātes novērtējums ballēs

No atbalsta saņemšanas viedokļa - teritorijas attīstības indeksa vērtības koeficienta pielietošana Eiropas Savienības fondu iesniegto projektu vērtēšanā.

Vājās puses, draudi

Iedzīvotāju skaita samazināšanās, cilvēku „aizplūšana” no pagasta.

Piena ieguves vietas daudzviet atrodas tālu no pārstrādes uzņēmumiem. Nav vietējās produkcijas pārstrādes uzņēmumu.

Nolietojies ceļu tīkls, tie ir avārijas stāvoklī, ceļiem nav atbilstoša seguma.

Lauku iedzīvotāji nesaņem adekvātus pakalpojumus par piemērotu cenu. Precēm veikalos ir lielāks uzcenojums. Slikts mobilo sakaru pārklājums.

No piensaimniecības viedokļa raugoties, tieši no Lietuvas pierobežas lielākā daļa saražotā piena tiek izvesta.

Ieteikumi, darāmie darbi

Nozares attīstība ir jārisina valstiskā mērogā. Varbūt Zemgale nav tā galvenā Latvijas teritorija, kurā būtu jāattīsta piena ražošana, auglīgās zemes un plašie lauki dod labas iespējas audzēt kviešus, rapsi.

Jāuzlabo telekomunikāciju pārklājums visā Latvijas teritorijā, jāsakārto ceļi. Ja gribam, lai jauni cilvēki dzīvo laukos ir nepieciešams nodrošināt skolas, vai vismaz bērnu izvadāšanu uz skolu. Laukos jābūt pieejamai kultūras dzīvei un medicīniskiem pakalpojumiem. uzlabošana

Klienti iesaka, ka vajadzētu izsludināt konkursu ar konkrētiem nosacījumiem par mūsdienīgu piena lielfermu un pārstrādes būvniecību, lai sekmētu to Latvijas reģionu attīstību, kuri ar katru gadu kļūst tukšāki un cilvēku pamestāki, bet kuros lopkopības attīstībai tiešām ir perspektīva un atbilstošs potenciāls.

Piemēram, izveidojot lielu piena pārstrādes ražotni Latgales reģionā, kur ir daudz mazo piensaimnieku, ļautu tuvināt piena pārstrādi piena ražotājam un

nodrošināt viņiem labāku cenu par pienu. Vienlaikus valsts varētu sekmēt lielu piena ražošanas kooperatīvu attīstību, piedāvājot risinājumu ar nopietnu atbalstu būvēt lielākas piena ražošanas fermas tieši šajā reģionā. Vienlaikus rastos motivācija attīstīt arī modernu lopbarības ražošanu.

Pašizmaksa, Cena, kvalitāte

Apraksts, analīze

Sākot ar maija mēnesi vairāki pārstrādes uzņēmumi jūtami samazināja piena iepirkuma cenu, tādējādi kompensējot zaudējumus eksporta tirgos. Cenas samazinājums turpinājās jūnijā un jūlijā.

Piemēram, Valmieras piens Tilžas pagasta zemnieku saimniecībai "Skujnieki" februārī nosūta paziņojumu, ka piena cenu samazina no 20 santīmiem uz 18, maijā – attiecīgs ziņojums par samazināšanu uz 16, bet jūnijā - uz 15.5.

Saimniecībai "Augstkalni" Lizuma pagastā par līguma pārtraukšanu nesamaksāja Ls 7000 par februārī nodoto pienu, bet šo piena daudzumu produkcijas ražošanai izmantoja.

Piena uzpircēju nozarē valda zināms lokālais monopols un monopols laikā (viena līguma darbības laiks).

Piena cena krīt visur Eiropā, bet tur zemniekiem ir nesalīdzināmi lielāks atbalsts, kas šādās situācijās nozari notur līdzsvarā, turklāt nodokļu sistēma tur ir vairāk sakārtota.

Pie mums šāda bieža cenu maiņa destabilizē nozari, nevar norēķināties par kredītiem, plānot nozares attīstību.

Daudzi piena ražotāji nespēj nodrošināt rentablu ražošanu jo ir augstas izmaksas uz saražoto produkta vienību.

Pašizmaksu ļoti ietekmē augstās lopbarības izmaksas (graudu cenas, barības piedevas), elektroenerģijas (vairāk nekā 10 santīmi par kilovatu), degvielas cenas, augstais sociālais nodoklis.

Šobrīd pašizmaksu arvien vairāk sadārdzina izmaksas par zemes nomu. Ņemot vērā to, ka ārzemju investori ir maksātspējīgāki, viņi pārsola vietējos zemniekus.

Stiprās puses, iespējas

Valsts atbalsts ciltsdarbam, vietējie maksājumi par pārraudzības govīm, Eiropas Savienības maksājumi par pienu, līdzfinansējums tehnikas iegādei un celtniecībai.

Piena kvalitāte šobrīd nav bremzējošais faktors nozares attīstībā. Tikai retais lielo ganāmpulka īpašnieks kā iemeslu samazinātai piena cenai min neatbilstošu kvalitāti.

Vājās puses, draudi

Piena ražotājs piena ķēdē ir pirmais, bet produkcijas apmaksā – pēdējais. Visi lielie piena pārstrādes uzņēmumi, nerunājot nemaz par tirdzniecības sfēru, ir biznesa kapitāla valdījumā un diktē savus noteikumus.

Slēdzot līgumus par piena piegādi, piena pircējs praktiski nerēķinās ar piena ražotāju. Cenas tiek noteiktas vienpusēji, tās nav stabilas un tiek mainītas atkarībā no pārstrādātāja un tirgotāja veiksmes, vai neveiksmes.

Saimniecības nerēķina un neanalizē iespēju samazināt pašizmaksu. Grāmatvedība lielai daļai saimniecību ir tikai lai atskaitītos Valsts ieņēmumu dienestam.

Mazajos un mazražīgos ganāmpulkos ir lieli izdevumi.

Elektroenerģijas tarifi, visticamāk, vēl pieaugs. To 18.jūlijā intervijā telekompānijas LNT raidījumam "900 sekundes" apgalvoja bijusī ilggadējā Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas vadītāja Valentīna Andrejeva.

Pie pašreizējās piena savākšanas sistēmas, piena ieguves vietas daudzviet atrodas tālu no pārstrādes uzņēmumiem, un loģistikas izmaksas ir ļoti lielas – rezultātā piena ražotājam iepirkuma cena samazinās.

Ārvalstu investora īpašumā esoša, Latvijas apstākļiem ļoti liela uzņēmuma izveide (Valmieras, Rīgas, Limbažu piena kombināti) atstās negatīvu iespaidu uz piensaimniecības nozari.

Ieteikumi, darāmie darbi

Jānodrošina godīga un taisnīga pievienotās vērtības sadale starp piena ražotājiem, pārstrādātājiem un tirgotājiem.

Ganāmpulku īpašniekiem jāmacās izvērtēt piena ražošanas izmaksas un pieņemt ekonomiski izdevīgāko risinājumu. Kopā ar zinošu grāmatvedi būtu jāizstrādā plāns, kā uzskaitīt saimnieciskās darbības ieņēmumus un izdevumus atbilstoši saimniekošanas struktūrai tā, lai šī informācija būtu noderīga arī saimnieciskās darbības analīzei.

Jāattīsta zemnieku kooperatīvās sabiedrības. Zemniekam jābūt savu ražojumu saimniekam.

Ir jāpārtrauc līdzšinējā prakse, kad piena uzpircējs atkarībā no savām iegribām vienu dienu var vest, bet otru - nevest pienu, tādā veidā faktiski noliekot ražotāju "uz ceļiem".

Sertifikācija, pārbaudes, licences . Pārbaudes un uzraudzība.

Apraksts, analīze

Piena un piena produktu aprites valsts uzraudzību visos pārtikas aprites posmos – piena ieguvē, piena pārstrādē, piena produktu tirdzniecībā, veic Pārtikas un Veterinārais dienests (PVD) atbilstoši Eiropas regulām, direktīvām un vietējai likumdošanai.

PVD ir apzinājis un reģistrējis visas piena fermas, un regulāri notiek obligātie dzīvnieku izmeklējumi.

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Ir noteiktas obligātās nekaitīguma prasības svaigam pienam, ko pieņem piena pārstrādes uzņēmumi.

Vēl arvien nav atrisināts jautājums, lai piena kvalitāti noteiktu vienotā laboratorijā. Līdz ar to vēl ir gadījumi, kas vienam pārstrādes uzņēmumam brāķa piens, citam derīgs produkcijas ražošanai. Pārstrādes uzņēmumi drīkstētu analizēt pienu tikai savām iekšējām vajadzībām.

Grēko pārstrādes un tirdzniecības uzņēmumos un tieši par produktu sastāvu un atpazīstamību.

Pircējiem nav saprotams, kā viena nosaukuma produkts var tik ļoti atšķirties starp ražošanas uzņēmumiem, piemēram "Krievijas siers".

Bieži tiek sacelta aiztātāža par piena produktu ražošanas izejvielu, vai tas ir no svaiga piena, vai piena pulvera, cik kaitīgs ir atšķaidītais piens, kādā pakāpē un kā to atšķaida.

Latvijas Piensaimnieku centrālās savienības stāsta, ka biedri ir ielikuši milzīgas pūles, pierādot, ka viss ir kārtībā. Pēc viņu teiktā, katrā piena uzņēmumā ir tā saucamā piena bilance, pēc kuras skaidri var redzēt, lūk, šeit ir piens, lūk, ir patēriņa normas. Ražojot jebkuru produktu galā ir jāsanāk loģiskam rezultātam, kas tiek kontrolēts. Tikko pienu atšķaida ar ūdeni, tā garša absolūti izmainās, ja kāds tādu pienu nopirktu, tad viņš pēdējo reizi to darītu.

Otrs klupšanas akmens pircējam ir miglaini definēts īstā produkta aizvietotājs, vai izstrādājums. Vienā tirdzniecības vietā pie krējuma fasējuma bija norāde "Krējums" -I.

Šādi gadījumi nerodina pircēju uzticību Latvijā ražotās pārtikas iegādei un samazinās saražotās produkcijas realizācijas iespējas.

Lopbarība un ar to tieši saistītās nozares, ietverot atsevišķu sastāvdaļu piegādātājus, veido daļu no pārtikas ķēdes, un nekaitīgu lopbarības produktu ražošana un piegāde ir katras nozares uzņēmuma atbildība.

Tomēr tas pie mums ir viens no kritiskākajiem punktiem piena ražotājiem. Spēkbarības un lopbarības piedevu ražotāju un izplatītāju aģenti ir kļuvuši vienkārši uzbāzīgi, lai neteiktu vairāk. Katrs slavē savas firmas produktu, tai pat laikā neprot izskaidrot receptūras sastāvu, jo lielākoties receptūrā uzrādītā informācija ir ļoti trūcīga un neizprotama ne pircējam, ne piedāvātājam. Piemēram, receptūrā vairs netiek uzrādīti spēkbarības sastāva komponenti, bet tie ir noteicošie sastādot barības devas.

Līdzīga situācija ir ar bioprodukta piedāvājumu dzīvnieku apaugļošanai. Tirdzniecības aģenti piedāvā, piemēram, spermu pārbaudītu pēc genoma, bet nepaskaidro pircējam, ko tas nozīmē. Stāsta pircējam, ka tikai pie viņiem var dabūt ASV vaislinieku spermu, jo apsēklošanas stacijas tirgo vietējo pašmāju produkciju.

Stiprās puses, iespējas

Latvijā ir viena no labākajām epizootiskajām situācijā Eiropā. Pie mums vairs nav aktuālas tādas slimības kā leikoze, tuberkuloze, bruceloze.

Pārtikas produktu ražošana tiek kontrolēta kā pārstrādes uzņēmumos, tā tirdzniecības tīklā.

Vājās puses, draudi

Pircēji vēl ir stipri nezinoši par veselīgas pārtikas lietošanu. Lielākā daļa Latvijas pircēju ir spiesti izvēlēties lētākos piena produktus.

Samērā bieži tirgotāji neievēro prasību par produktu aizvietotāju izteiktāku marķējumu.

Praktiski netiek kontrolēta spēkbarības un barības piedevu receptūras atbilstība faktiskajam sastāvam.

Ieteikumi, darāmie darbi

Piena kvalitāti noteikt no pārstrādes uzņēmuma neatkarīgā laboratorijā.

Nodrošināt barības izplatītāju un bioprodukta izplatītāju sertifikācijas sistēmu, lai paaugstinātu tirgotāju zināšanas, izpratni par piedāvājuma pielietojuma lietderību, un novērstu izveidojušos patvaļu un dezinformāciju.

Kontrolēt un atņemt licences tirgotājiem, kuri nenodrošina produktu atpazīstamību.

Noteikt galvenos parametrus viena nosaukuma produkta ražošanas sastāvam.

IT, komunikācija

Apraksts, analīze

IT tehnoloģiju izmantošana ir viena no iespējām ekonomēt darbalaiku, ātri iegūt informāciju, kontaktēties ar sadarbības partneriem.

Šobrīd ir iespēja, netērējot braukšanas izdevumus un laiku, izdarīt maksājumus, jo praktiski visas Latvijas lielākās bankas tagad piedāvā iespēju lietot internetbanku.

Saimnieciskās darbības dokumentus var kārtot datorizēti. Datorā veidoti dokumenti ir vieglāk pārveidojami, atjaunojami un aizņem saimniekam daudz mazāk laika.

Izmantojot datorizēto grāmatvedības uzskaiti iespējams precīzi plānot izdevumus un ieņēmumus.

Lai netērētu laiku un atvieglotu papīra darbus, datu ievadi internetā vairākām pozīcijām piedāvā Lauksaimniecības datu centrs.

Elektronisko sistēmu pieteikumiem, kura ik gadu, ņemot vērā klientu ieteikumus un priekšlikumus, tiek uzlabota, plaši piedāvā Lauku atbalsta dienests. Lauksaimnieki šajā sistēmā var ne tikai aizpildīt tiešo maksājumu iesniegumus un pieteikties dīzeļdegvielai bez akcīzes nodokļa, bet arī uzzināt svarīgos datumus un izmaksātās atbalsta summas.

Stiprās puses, iespējas

E-pasts nodrošina ātru, efektīvu un lētu komunikācijas veidu ar klientiem. Tāpat e-pasts sniedz iespējas saņemt profesionālās ziņas un informāciju, un pielietot tās ikdienas darbībā. Lai lietotu elektronisko pastu, nav nepieciešams interneta pastāvīgais pieslēgums.

Ekonomikas ministrijas valsts sekretārs Juris Pūce informē, ka valsts pārvalde patlaban vērtē iespēju ieviest nodokļu atlaides uzņēmumiem, kas procesu uzlabošanai izmanto informācijas un komunikācijas tehnoloģijas.

Vājās puses, draudi

Šobrīd esošā sakaru infrastruktūra (kabeļi, ciparu telefoni), lauku teritorijās nevar nodrošināt ātru, ērti lietojamu un pietiekami lētu interneta pieslēgumu.

Daudzviet valsts teritorijā (īpaši Latvijai raksturīgajās viensētās un to tuvākajā apkārtnē) vispār nav atbilstošās sakaru infrastruktūras.

Pašreiz esošās un piedāvātās interneta pieslēguma iespējas (piemēram, GPRS tehnoloģijas) ir dārgas un salīdzinoši lēnas.

Daudzi lauku cilvēki, sevišķi vecākās paaudzes, neapjauš un nenovērtē priekšrocības, kādas sniedz interneta pieslēgums, e- pasts un mājas lapa, kā arī vispār neprot apieties ar datoru.

.Ne visiem ir iespēja atlicināt līdzekļus datortehnikas iegādei.

Ieteikumi, darāmie darbi

Jānovērs vājās puses, kas norādītas iepriekšējā sadaļā.

Jāpilnveido lauku cilvēku prasme darbam ar IT tehnoloģijām.

IT izmantošana kļūst arvien populārāka, bet jāatceras, ka tā neaptver visu sabiedrību, tāpēc papildus jāizmanto tradicionālie komunikācijas paņēmieni, ieskaitot mediju sniegto informāciju.

Bez tam komunikācija caur internetu dažkārt nav efektīvākais veids kā risināt attiecības ar klientu.

Sadarbība LV/ES

Apraksts, analīze

Piena nozare ir nozīmīga ES lauksaimniecības nozare. Pēc Palātas informācijas tā nodarbina vairāk nekā 1 miljonu piena ražotāju un 400000 pārstrādes nozarē strādājošo ik gadus saražojot ap 148 milj. tonnām piena kopējā vērtībā 41 miljards EUR, vai 28.8 miljardi Ls (tiešā ražotāja cenās).

Līdz ar iestāšanos ES arī Latvijā piena nozares atbalsts veido nozīmīgu un arvien pieaugošu daļu no piensaimnieku ienākumiem. Piena ražotāju ienākumi ir nedaudz augstāki nekā vidēji lauksaimniekiem, pie tam ieņēmumi piensaimniecībā ir regulāri.

Lai stiprinātu piena ražotāju pozīciju pārtikas ķēdē, 2010.gada beigās tika uzsāktas diskusijas pie Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai. Priekšlikumu mērķis ir uzlabot piena piegādes ķēdes funkcionēšanu kopumā, stiprinot piena ražotāju pozīcijas līgumattiecībās ar piena pārstrādātājiem. Tādējādi priekšlikums paredz horizontālo kooperāciju ražotāju līmenī (RO veidošanās), vertikālo kooperāciju (SO atzīšana, kurā ir visi piegādes ķēdes posmi) un līgumu attiecību uzlabošanu, tai skaitā līgumu slēgšanas sarunas.

Attiecībā uz līgumattiecībām piena un piena produktu nozarē „piena paketes”

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

regulas priekšlikums paredz, ka atzītām piena un piena nozares RO paredzēta īpaša iespēja savu biedru vārdā veikt līgumu slēgšanas sarunas ar pārstrādātāju vai savācēju, ja šādās sarunās aptvertais svaiga piena daudzums vienai organizācijai nepārsniedz 3,5% no ES kopējā piena ražošanas apjoma, 33% no savas dalībvalsts piena ražošanas apjoma un 33% no tās dalībvalsts piena ražošanas apjoma, uz kuru pienu paredzēts vest. Šādas līgumu slēgšanas sarunas varēs notikt neatkarīgi no tā, vai sarunās vienojas par vienādu cenu attiecībā uz dažu vai attiecībā uz visu RO biedru kopīgo piena daudzumu. Neskatoties uz iepriekš minēto, atsevišķos gadījumos dalībvalsts konkurences iestāde var nolemt neatļaut RO risināt sarunas, ja tas var novest pie konkurences izslēgšanas vai nodarīt nopietnu kaitējumu maziem un vidējiem svaiga piena pārstrādes uzņēmumiem, kas darbojas tās teritorijā.

2011.gada 5.decembrī tika panākta politiskā vienošanās starp Eiropas Parlamentu, Komisiju un Padomi un 2012.gada 28.februārī priekšlikums tika pieņemts ES Vispārējo lietu ministru padomē. Diskusijas par 33% sliksni, iespējams, varētu atsākties tikai pēc 2014.gada, kad Komisijai ir jāsaprot ziņojums par to, kādu ietekmi šis priekšlikums ir atstājis uz piena un piena produktu nozari.

Stiprās puses, iespējas

ES piena nozares politika galvenokārt vērsta uz tirgus līdzsvarošanu, cenu stabilizēšanu, pietiekama dzīves līmeņa nodrošināšanu piena ražotājiem un viņu konkurētspējas uzlabošanu.

Vājās puses, draudi

Plānotā piena kvotas atcelšana līdz 2015.gadam.

Ražošanas apjomu palielināšanās pēc piena kvotu atcelšanas izraisīs ES ražoto piena produktu eksporta nozīmīgu palielināšanos.

Valstu, kurās piena ražošanas izmaksas ir lētākas, saražotie produkti pārpludinās Eiropu, tai skaita Latviju un liela daļa Latvijas zemnieku būs spiesti atteikties no piena ražošanas.

Nesamērīgi augstās spēkbarības cenas, kuras ar katru gadu palielinās.

Ieteikumi, darāmie darbi

Nepieciešama piena ražotāju, pārstrādātāju un tirgotāju savstarpējo juridisko attiecību regulēšana. Piena ražotāji sarunās ar pārstrādātājiem un tirgotājiem ir vājākā, mazāk aizsargātā puse.

Jāmeklē iespējas veidot ciešākus juridiski saistošus līgumus starp graudu audzētājiem un piensaimniecības sektoru kopumā.

Jāpēta un jāprognozē nākotnes tirgus piensaimniecības sektorā. Tas dos plašākas perspektīvas un zināšanas zemniekiem un pārstrādātājiem par to, kā cenas varētu attīstīties, uz ko orientēties. nākotnē.

Jāprasa Eiropas Savienībai veicināt inovācijas un izpēti, kur mērķis ir paaugstināt ražību, lai ražošanas un pārstrādes līmenī situācija uzlabotos, kā sabalansēt spēkus piegādes ķēdē piensaimniecības sektorā, ko darīt ar mazumtirgotājiem un kādi ir spēku samēri starp visām pusēm, tajā skaitā arī

lielveikaliem, kāda teikšana viņiem ir par cenām.

Eksports, imports

Apraksts, analīze

No 2004.gada 1.maija līdz 2011.gada 31.decembrim eksporta kompensācijās Latvijā izmaksāti 4,9 miljoni LVL, un no tiem 73 % bijušas kompensācijas par piena un piena produktu eksportu.

Piena produktu eksports pēc apjoma pagājušajā gadā pirmoreiz pārsniedzis importu. Kā liecina Latvijas Piensaimnieku centrālās savienības sniegtā informācija, 2011. gadā eksportēti 59,8 tūkstoši tonnu piena produktu, bet importēti 59,3 tūkstoši tonnu.

Piena produktu eksports pēc apjoma 2011.gadā, salīdzinot ar 2010. gadu, pieaudzis par 13 tūkstošiem tonnu, bet imports – par 6,8 tūkstošiem tonnu.

Pēc vērtības piena produktu eksports 2011.gadā devis 70,85 miljonus Ls, bet par importu maksāti 72,6 miljoni Ls.

Eksports 2011.gadā pieaudzis visās svarīgākajās piena produktu grupās, bet vislielākais pieaugums – gandrīz par trešdaļu - bijis iebiezinātu vai neiebiezinātu piena sūkalu un sauso piena sūkalu eksportam – no 6737,7 tonnām 2010. gadā līdz 19 526,9 tonnām 2011.gadā. Gatavo sieru eksports audzis attiecīgi no 11,7 tūkstošiem tonnu 2009.gadā līdz 12,2 tūkstošiem tonnu 2011. gadā. Arī sausais pilnpiens pagājušajā gadā eksportēts vairāk – kopumā 3621 tonnas, svaigie sieri un biezpiens – 1783 tonnas, bet skābais krējums – 3435,7 tonnas. Nedaudz samazinājies sviesta ar tauku saturu ne vairāk kā 85 % eksports – pavisam izvestas 2500 tonnas, samazinājies arī sausā vājpiena eksports – līdz 2662,5 tonnām.

Vērtības izteiksmē, protams, vērtīgākais eksporta produkts bijis siers – 2011.gadā eksportēts 28 miljonu Ls apjomā. Kopumā galvenās eksporta valstis pērn bijušas Lietuva, Krievija un Igaunija, savukārt importā – Lietuva, Igaunija, Polija un Nīderlande.

LPCS valdes priekšsēdētājs Jānis Šolks atzīst, ka pozitīvā ziņa ir tā, ka piena produktu eksportam 2011.gadā pieaudzis gan apjoms, gan vērtība. Lai arī pirmoreiz eksports pēc apjoma ir pārsniedzis importu, tomēr vienas tonnas vērtība eksportā ir mazāka nekā importā, līdz ar to var secināt, ka importēti tiek produkti ar augstāku pievienoto vērtību. J. Šolks atzīst, ka pozitīvi būtu, ja šogad arī vērtības ziņā piena produktu eksportam izdotos pārsniegt importu.

Pirms eksporta uzsākšanas ārvalstu sadarbības partneri veica Latvijas pienā saražotās produkcijas kvalitātes testus un atzinuši tos par atbilstošiem, izsakot arī atzinību par operatīvo pārstrādes iekārtu regulēšanas procesu. Pēc analoģu Eiropas rūpnīcu pieredzes iekārtu regulēšana un produkcijas ražošana testa režīmā parasti ilgst vismaz divus mēnešus.

Stiprās puses, iespējas

No 2004.gada 1.maija līdz 2011.gada 31.decembrim eksporta kompensācijās Latvijā izmaksāti 4,9 mij. LVL, un no tiem 73 % bijušas kompensācijas par piena un piena produktu eksportu.

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Pateicoties daudzmiljonu investīcijām Rīgas Piena kombināts 2012.gadā plāno palielināt eksportu uz vienu no stratēģiski svarīgākajiem tirgiem – Krieviju. Pirms eksporta uzsākšanas ārvalstu sadarbības partneri veica Latvijas pienā saražotās produkcijas kvalitātes testus un atzinuši tos par atbilstošiem.

Vērtējot pēc valstu atrašanās reģioniem, nākotnē pasaulē piena produktu patēriņš pieaugs par 18,8%.

Vajās puses, draudi

Ekonomisko resursu – dabas, cilvēku resursu, kapitāla – sadales nevienmērīgums starp valstīm.

Latvijai kā ES dalībvalstij nav iespēju vienpusēji noteikt ievadumtas apmērus, bet, pamatojoties uz kopējā tirgus principiem, ir jāpiemēro vienotā ievadumta.

Speciālisti prognozē, ka pasaulē pieaugs piena produktu ražošana, pie tam to cena būs lētāka nekā Latvijā.

Amerikā ir paredzams, ka piena produktu ražošana palielināsies par 34,2 %, Āzijas valstīs par 51,9 %, galvenokārt Ķīnā un Indijā.

Pasaulē sviesta ražošana palielināsies par 29,3%, visvairāk tieši Indijā - par 90%,

Kopējais siera ražošanas daudzums palielināsies par 18,2 %. Amerikā un ES valstīs pieaugums būs apmēram 52,4 %.

Piena pulvera ražošana pasaulē pieaugs par 16,1 % - 21,2 %, Indijā, piemēram, par 48 %, bet ES valstīs paliks līdzšinējā apjomā.

Jau no 2012.gada piena produktu eksporta cenu augšupeja paredzama Okeānijas valstīs, kas lielā mērā būs saistīta ar govju produktivitātes paaugstināšanos.

Ieteikumi, darāmie darbi

Jāsekmē augstāzīgu un ekonomiski spēcīgu ganāmpulku veidošana, lai saražotu lētu un kvalitatīvu izejvielu.

Jānodrošina tirgus izpēte, tendences un pieprasītu produktu ražošana.

Jāatbalsta eksportspējīgi pārstrādes uzņēmumi, un uzņēmumi, kas nodrošina piena bezatlikumu pārstrādi.

Jāsekmē jaunu produktu ražošana, ko labi varētu veikt tiešie mazie pārstrādes uzņēmumi.

Latvijā tirgus instrumentiem ir jābūt efektīviem, spējīgiem ātri reaģēt, kā arī jāparedz līdzekļi ārkārtas stāvokļa novēršanai.

piena bezatlikumu pārstrādi

Politiskie un sociālie faktori

Apraksts, analīze

Katru gadu valdība apgalvo, ka Latvijai piensaimniecības nozare ir prioritāra un valsts ir gatava atbalstīt tās attīstību. Tomēr piena ražotāji atzīst, ka atbalsta politika ne vienmēr ir pietiekoši pārdomāta valstiskā skatījumā un vērsta uz Latvijas piensaimniecības ilgtspējīgu un konkurētspējīgu attīstību.

Jau kopš deviņdesmito gadu sākuma Latvijā saglabājas ļoti sadrumstalota piena ražošana. Lielākā daļa piena produkcijas joprojām tiek saražota mazās zemnieku saimniecībās, kurās ir līdz piecām slaucamajām govīm, smags roku darbs, neatbilstoša ēdināšana, līdz ar to zemi izslaukumi un nerentabla saimniekošana.

Sadrumstalota ir arī piena pārstrāde, par ko liecina 38 piena pārstrādes uzņēmumi, no kuriem daudzi strādā ar pusslodzi.

Mazās saimniecības ražo maz, un to piena kvalitāti ne vienmēr ir iespējams nodrošināt pietiekami augstu.

Saglabājot sīkražošanu, nekāda perspektīva Latvijas piensaimniecībai nav gaidāma. Neveicinot pāreju uz lielākām saimniecībām un ražošanas apjomu pieaugumu, pastāv divi riski – pirmkārt, tiek apgrūtināta ražošana un realizācijas iespējas.

Šādu situāciju kā piena ražošanā tā pārstrādē lielā mērā ir veicinājuši esošie atbalsta maksājumi.

Ieinteresētība netiek izrādīta arī no zinātnieku puses. Netiek piedāvāts risinājums piena nozares attīstībai ilgtermiņā.

Latvijā ir liels skaits bezdarbnieku, bet piena fermās nevar atrast strādniekus, jo valsts maksājumi bezdarbniekiem neveicina viņu vēlmi iesaistīties ražošanā.

Ilgstošu bezdarbnieku neviens darbā nevēlēsies ņemt, ja vien viņš nebūs apguvis darba tirgum nepieciešamās iemaņas.

Pašreizējās politikas rezultātā ārvalstu izcelsmes uzņēmumi zemi Latvijā iegādājas vēl neredzētos tempos un apjomos. Ja neskaita valsti kā zemes īpašnieku, tad no desmit uzņēmumiem, kam Latvijā pieder vislielākās zemes platības, vairs tikai divos kontrole ir pašmāju fiziskajām vai juridiskajām personām, liecina portāla "Pietiek.com" pētījums, kas balstīts uz Valsts zemes dienesta datiem.

Līdzīga situācija ir ar piena pārstrādes uzņēmumiem. RPK un "Valmieras piens" tiek apvienoti zem jauna zīmola "Food Union", kas būs apvienotā uzņēmuma nosaukums, un "Food Union" valdes priekšsēdētājs būs Sergejs Beshmeļņickis, kurš iepriekš bijis NVS valstīs lielākā piena pārstrādes uzņēmuma "Unimilk" komercdirektors.

Stiprās puses, iespējas

Konkurences padome šā gada 9.maijā atļāvusi RPK un AS "Valmieras piens" apvienošanu, piemērojot vairākus nosacījumus, kas ļaus aizsargāt zemnieku, kā arī mazāko tirgotāju intereses. Noteikumi saistoši līdz 2015.gada 31.martam, savukārt apvienošanās jāpabeidz pusgada laikā.

Apvienotā RPK un "Valmieras piena" uzņēmuma lielākais akcionārs Andrejs Beshmeļņickis biznesa portālam "Nozare.lv" atzina, ka pēc apvienošanās izveidosies koncerns, kas kļūs par "čempionu ar lielu eksporta potenciālu".

Jaunie investori Latvijā gribot atrast tās saknes un vērtības, lai radītu bāzi nākotnes attīstībai un atpazīstamībai Krievijas, NVS un arī Eiropas Savienības tirgos," piebilda darījuma partneris Berijevs.

Vājās puses, draudi

Augsts sociālais nodoklis uzliek papildus slogu piena fermu īpašniekiem. Lai strādniekiem varētu samaksāt puslīdz pieņemamu cenu par padarīto darbu, daļēji tiek veikti slēptie maksājumi, bet tas savukārt ietekmē nodokļu aizplūšanu no valsts kases.

Latvijas piena pārstrādes uzņēmumi paši par sevi ir vāji līdz ar to tiem vajag investorus.

Pastiprinās plaisa starp valdības pārstāvjiem un reģionu iedzīvotājiem, kā arī dzīves kvalitātes atšķirības starp pilsētu un lauku iedzīvotājiem.

Sociālās politikas nestabilitāte valstī.

Zema iedzīvotāju aktivitāte par jebkuru politisku vai sociālu jautājumu.

Ieteikumi, darāmie darbi

Jāpiedāvā risinājums lauku attīstībai un lauksaimniecības nākotnei ilgtermiņā. Finansējums ir jānovirza nevis pabalstos bezdarbniekiem, bet gan samazinot daļu no lielās darbaspēka nodokļu nastas un realizējot konkurētspējīgas apmācības.

Valsts atbalstītiem projektiem jārisina nozarē nozīmīgas valstiska mēroga problēmas un jāveicina visas piena industrijas izaugsme.

Piena nozare jāpielāgo Eiropas iekšējā tirgus vajadzībām un vairāk jāražo produkti ar augstu pievienoto vērtību, kurus var eksportēt bez budžeta atbalsta.

Pašreizējā situācijā piena ražotājiem un piena pārstrādātājiem jāsežs pie sarunu galda, jābeidz raidīt vienam otra virzienā kritiskas piezīmes, bet gan vienoties un uzturēt savas prasības tirgotājiem.

Vidutāja loma jāuzņemas Zemkopības ministrijai, lai domstarpības pēc iespējas ātrāk tiktu atrisinātas.

Ekonomiskie faktori

Apraksts, analīze

Izpētot piena nozares ķēdi, pētījuma «Latvijas Lauku telpas attīstība un iespējamie nākotnes scenāriji» autori secinājuši, ka Latvijā piena ķēdē ir viszemākais darba ražīgums no visām ES dalībvalstīm, pievienotā vērtība ir trešā zemākā ES, bet subsīdijas - ceturtais lielākās uz 1 kg piena. Savukārt ienākumi uz 1 kg piena ir vieni no lielākajiem starp jaunajām dalībvalstīm.

Jaunākā Lauksaimniecības datu centra informācija liecina, ka 2011. gadā vidējais izslaukums no govīm sasniedzis 6128 kg, kas ir par 1365 kg vairāk nekā pirms 10 gadiem. Tiesa, dažās saimniecībās vidējie izslaukumi pārsnieguši pat 11 tūkstošus kg gadā - slaukšanas čempioni ir z/s "Kalna Dambrāni", z/s "Ceriņi", z/s "Pilslejas" un z/s "Pērles".

Pēdējā laikā neefektīvās saimniecības piena biznesu pamazām pārtrauc. Par to liecina oficiālā statistika - piena kvotu īpašnieku skaits gadā sarūk aptuveni par 10%. Tas, ka pēdējo divu gadu laikā katrs ceturtais pārtraucis ražošanu, liecina par nozares koncentrāciju. Tiesa, nozarē nav bijis kopēja standartu sasniegšanas izvērtējuma. Ir

saimniecības, kas to veikušas sekmīgi, taču ir daudz piemēru, kur sabūvēts un modernizēts, taču taustāmu rezultātu nav.

Piena nozares ekonomisko izaugsmi bremzē sadrumstalota pārstrāde. Piemēram, "Preiļu siers" ik dienas iepērk un pārstrādā nedaudz vairāk par 200 tonnām piena. Šņepsta kungs ir atzinis, ka uzņēmuma jauda šobrīd ir virs 1000 tonnām dienā.

Nav prognozējams, kā attīstīsies piena iepirkums Rīgas un Valmieras piena kombināta ražotnēs, kas modernizētas par Latvijas valsts un ES atbalsta naudu, bet šobrīd nonākušas Krievijas valsts pilsoņu rokās.

Stiprās puses, iespējas

Svaiga piena tirgū ir konkurence starp piena pircējiem. Piena ražotājiem ir plašas iespējas sadarbības partneru izvēlei un nomainībai.

Uzsākta vienotas svaigā piena kvalitātes datu bāzes izveide.

Uzcelts jauns piena pārstrādes uzņēmums, kas pieder pašiem ganāmpulku īpašniekiem.

Piena kooperatīvi saviem biedriem nodrošina augstāku samaksu, atbalstu kredītu saņemšanā, lopbarības iegādē.

Atbalstot grozījumu noteikumos Nr.106, valdība akceptē, ka valsts līdzfinansējuma ietvaros Latvijas pirmskolu audzēkņi un vispārējās izglītības iestāžu 1.–9.klases skolēni turpmāk varēs saņemt līdz 250 ml piena bez maksas katru mācību dienu.

Vājās puses, draudi

Valsts politika attiecībā uz zemju pārdošanu (ganāmpulku īpašnieki jau tagad ir spiesti nomāt zemi no ārvalstniekiem).

Nelīdzsvarota reģionu attīstība

Nodokļu politika – augsts sociālais nodoklis, kā rezultātā daļa naudas tiek maksāta konvertē.

Nevienlīdzīgi platību maksājumi salīdzinot ar citā Eiropas valstīm.

Piena ražotāji nespēj nodrošināt rentablu ražošanu, ja piena iepirkuma cena noslīd zem 20 santīmiem par kg.

Nesamērīgi augsta graudu cena, daudzi piena ražotāji nevar atļauties nopirkt atbilstošu spēkbarību, lai sabalansētu ēdināšanu un tādējādi pilnībā izmantotu iespējas, ko dod pašreizējais govju ģenētiskais potenciāls.

Pie maziem govju ganāmpulkiem ir lieli ieguldījumi tehnoloģiju un darbaspēka jomā.

Sadrumstalota piena pārstrāde (piena pārstrāde ir noslogota par 50 %), nesakārtota piena savākšana, kā rezultātā ganāmpulka īpašnieks saņem mazāku samaksu nekā varētu saņemt.

Nepietiekams konkurētspējīgas augstas pievienotās vērtības produkcijas apjoms.

Zemā iedzīvotāju pirktspēja un ikdienas dzīves dārdzība, kas ir lielāka nekā citviet Eiropā, līdz ar to zems piena produktu patēriņš salīdzinājumā ar citām ES valstīm.

Lielajām saimniecībām augstas kredītsaistības un šis slogs ir traucējošs faktors, lai varētu līdzināties citu dalībvalstu līmenim.

Ieteikumi, darāmie darbi

PVN likmi pārtikai vajadzētu mazināt vismaz uz pusi vai pat vairāk, kas dotu jūtamu atspaidu iedzīvotājiem un pilnīgi citu piensumu valsts budžetam, jo PVN pamatlīkmes samazināšana par 1% nekādā veidā neuzlabo piena nozares rentabilitāti.

Drīzāk būtu jādomā par darbaspēka nodokļiem un to samazināšanu, kas sekmētu darbinieku iesaistīšanu piena fermās.

Piena kvalitātes programmai jāattaisno noteiktais mērķis –nodrošināt, lai Latvijā viss pārstrādei un tirdzniecībai piegādātais piens pilnībā atbilstu ES regulās un nacionālajos normatīvajos aktos noteiktajām kvalitātes prasībām (somatisko šūnu daudzums, baktēriju kopskaits, inhibitoru vielu klātbūtne) un novērstu nekvalitatīva piena iepirkšanu.

Finanšu piesaiste, piedaloties projektu konkursos, lielāki ganāmpulki un noslogota piena pārstrāde, informācijas, mācību un konsultāciju pieejamības veicināšana, jaunu tehnoloģiju, ražošanas sistēmu ieviešana.

Tehnoloģiskie faktori

Apraksts, analīze

Pēdējos gados dzīve dienu no dienas kļūst dārgāka. Ar to nākas saskarties arī tiem, kas nodarbojas ar piena lopkopību. Dārgāka kļūst enerģija, lopkopības tehnika, darbaspēks, speciālistu pakalpojumi, kā arī daudz kas cits, kas nepieciešams produkcijas ražošanai.

Līdz ar to paaugstinās piena pašizmaksa, nereti pazeminās konkurences spēja un krītas rentabilitāte.

Novietnēs, kurās ir 1-10 govīs praktiski nav nekādas mehanizācijas. Arī mītnēs līdz 50 govīm mehanizēti ir tikai galvenie procesi.

Viena zemnieku saimniecība apsaimnieko vidēji 35 ha zemes, bet šādai saimniekošanai nevar piemērot jaunas, progresīvas tehnoloģijas.

Ganāmpulku īpašnieki meklē risinājumus, kā ganāmpulkus izslaukt ātrāk un ekonomiskāk, netērējot lielus darbaspēka resursus. Arvien populārākas kļūst rotējošas slaukšanas iekārtas. Pašlaik Latvijā īstenoti 12 projekti un uzsākti vēl 5 projekti ar rotējošām slaukšanas iekārtām.

Smago roku darbu nomaina moderni barības sagatavotāji un izdalītāji, mēslu izvācēji.

Pateicoties progresīvām lopbarības sagatavošanas tehnoloģijām, palielinās govju izslaukumi.

Visi šie uzlabojumi ir pieejami ekonomiski spēcīgajiem saimniekiem, kuri var atļauties ņemt kredītus, vai kuru pašu kapitāls ļauj izdarīt attiecīgus ieguldījumus.

Vienlaicīgi ar ieguvumu ir arī negatīvais aspekts. Iegādājoties jaunu tehniku ir jādomā par tās apkalpošanu un rezerves daļām, bet tas ir samērā neatrisināts jautājums.

Līdz ar rajonu likvidēšanu, no ražotājiem attālinājies ir pakalpojumu serviss. Piemēram, no Rugāju pagasta tagad pēc rezerves daļām ir jābrauc uz Jēkabpili, jo ne Balvos, ne Gulbenē šāds pakalpojums vairs nav pieejams. Protams tas saistās ar lielu laika patēriņu un papildus ceļa izdevumiem.

Firmas bieži piedāvā dažāda veida tehniku, bet pēc tam nenodrošina šai tehnikai rezerves daļu iegādi. Sevišķi aktuāli aktuālas ir dīkstāves lopbarības sagatavošanas, ražas novākšana laikā, bet piena dzesētāju vai i piena transporta mašīnu iziešana no ierindas jau ir katastrofa.

Viena no svarīgākajām pozīcijām ir interneta un mobilo sakaru attīstība, bez kā aktīva cilvēka dzīve praktiski vairs nav iedomājama.

Stiprās puses, iespējas

Eiropas Savienības finansējums celtniecībai, tehnikas un jaunu tehnoloģiju iegādei. Pagājušajā gadā lauksaimniekiem bija iespēja iesniegt projektus jau vienpadsmitajā pieņemšanas kārtā projektu programmā „Lauku saimniecību modernizācija”.

Jaunu tehnoloģiju ieviešana ļauj nodrošināt procesu un pakalpojumu vadība un uzlabošanu, administratīvā sloga samazināšanu.

Saimniekiem ir pieejama aktuāla informācija vadības procesu organizēšanai.

Vājās puses, draudi

Novecojis tehnikas parks un tehnoloģijas.

Nepietiekama tirgus izpēte, mārketinga, reklāma.

Līdz ar jaunu tehnoloģiju ienākšanu ražošanā pieaug pieprasījums pēc kvalificēta darbaspēka, bet kvalifikāciju ieguvuši jaunieši nevēlas strādāt un dzīvot laukos.

Nepietiekama jauno tehnoloģiju izpildes kvalitāte, piemēram, slaukšanas roboti strādā gausi un neprecīzi.

Nepietiekamas instrukcijas darbam ar jaunām tehnoloģijām.

Ieteikumi, darāmie darbi

Lai cilvēkus iesaistītu piena lopkopībā nepieciešams uzlabot darba apstākļus fermās aizstājot smago roku darbu ar mehānismiem.

Turpināt kreditēt tehnikas iegādi un tehnoloģiju ieviešanu ražošanā par iespējami zemākiem kredītprocentiem.

Piesaistīt ES finansējumu.

Uzlabot tehnoloģisko procesu izpildes kvalitāti un nodrošināt kvalitatīvas instrukcijas, apkalpošanu, apmācību darbībai ar uzstādītajām iekārtām.

Rast līdzekļus jauniešu, kuri vēlas strādāt laukos, stipendijām.

ES piensums nozares attīstībai (Nozare kopš iestāšanās Eiropas Savienībā).

Apraksts, analīze

Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā (ES) 2004. gada maijā, kad nozarē sāka ieplūst ES finansējums deva labu atspērienu piena nozarē.

Ja 2003. gadā subsīdijas lauksaimniecībā veidoja 11 miljonus, bet ienākumi no lauksaimnieciskās darbības bija 96 miljoni Ls, tad jau pēc pieciem gadiem subsīdijas, ko var attiecināt tieši uz lauksaimniecību bija 173 miljoni, bet ienākumi bez subsīdijām – 52 miljoni Ls. Tas liecina, ka ienākumu struktūrā arvien lielāka nozīme ir ES un valsts finansējumam un ienākumu apjoms no lauksaimnieciskās darbības bez subsīdijām arvien samazinās - 2008. gadā tie veidoja 23 %, bet 2009. gadā vēl par 10 procentiem mazāk.

Augstāko eksporta apjomu nozare sasniedza 2010. gadā, kad tā vērtība pieauga līdz 818 miljoniem Ls un nozares eksports izvirzījās par otru svarīgāko galvenajās preču grupās, piekāpjoties koksnes un metālizstrādājumu eksportam. Izaugsmi sekmēja pieprasījums ārējos tirgos, kurš šobrīd ir pieklusis.

Stiprās puses, iespējas

Piena ražotājiem tika piešķirti tiešie maksājumi par katru piena kvotas tonnu. Piena sektorā tiek realizēta „Skolas piena programma”. Saņemt atbalsta maksājumus projektu realizācijai.

Vājās puses, draudi

Latvijas lauksaimnieki saņem vismazākos platību maksājumus ES dalībvalstu vidū, līdz ar to ir grūti konkurēt ar pārējo valstu zemnieku ražojumiem.

Lēmumu pieņemšanas process, jo gan platības maksājumu, gan papildu valsts tiešo maksājumu saņemšanas nosacījumi pirms to apstiprināšanas Ministru kabinetā ir jāaskaņo ar Eiropas Komisiju. līdz ar to atsevišķos gadījumos nav iespējams steidzami veikt nepieciešamos grozījumus.

Vēl arvien pienu neražojošās saimniecības saņem vēsturisko maksājumu.

Zemes cena ir kļuvusi stipri dārgāka, iznomāšanas noteikumi nav labvēlīgi piena ražotājiem.

Sarūk lopbarības ražošanas platības.

Kvotas apjomi nodrošināti tikai pašreizējās ražošanas līmenī.

Ieteikumi, darāmie darbi

Panākt no 2014. līdz 2020. gadam tiešos maksājumus līdzvērtīgus kā citu ES dalībvalstu lauksaimniekiem.

Sagatavot rīcības plānu brīdīm, kad pārpildīs piena kvotas.

Skaidrot un savlaicīgi informēt zemniekus un piena pircējus par soda naudām kvotu pārpildes gadījumā.

Rast iespēju Lauku attīstības programmas ietvaros atbalstīt pienu ražojošās saimniecības pārejas periodā pēc kvotu atcelšanas, caur visiem ES piedāvātajiem pasākumiem.

Informācija par organizāciju, tās mērķiem, uzdevumiem un galvenajām aktivitātēm

Organizācijā darbojas 8 speciālisti – un viens ārštata konsultants - visiem ir augstākā izglītība. No esošajiem speciālistiem trijiem ir dzīvnieku vērtēšanas eksperta sertifikāts, trijiem - pārrauga sertifikāts, vienam - apsēklošanas tehniķa sertifikāts, ēdināšanas speciālists ir asociētais profesors, bet kopš 2012.gada organizācijai ir arī ārštata padomnieks celtniecības un fermu tehnoloģijas jautājumos.

Organizācijas kompetencē ietilpst:

1. Valsts pārvaldes uzdevumi:
 - 1.1. Izstrādāt, apstiprināt un īstenot visu piena šķirņu govīm ciltsdarba programmas, kā arī ģenētisko resursu saglabāšanas programmu,
 - 1.2. kārtot ciltsgrāmatu,
 - 1.3. izsniegt izcelsmes sertifikātus pārdošanai paredzētiem vaislas dzīvniekiem, to spermai, olšūnām un embrijiem,
 - 1.4. sertificēt liellopu vaisliniekus, to spermu, olšūnas un embrijus,
 - 1.5. izsniegt apliecinājums par praktisko iemaņu apgūšanu lauksaimniecības dzīvnieku vērtēšanā, pārraudzībā, mākslīgajā apsēklošanā, sertifikāta, vai apliecības saņemšanai,
 - 1.6. izvērtēt saimniecības, kas nodarbojas ar šķirnes lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanu, un piešķirt tām šķirnes lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanas saimniecības statusu,
 - 1.7. organizēt ciltsvērtības noteikšanas pasākumus, izsoles un līdzdalību lauksaimniecības dzīvnieku izstādēs,
 - 1.8. pārstāvēt šķirnes lauksaimniecības dzīvnieku audzētāju intereses ciltsdarba jomā Latvijā un ārvalstīs,
 - 1.9. priekšlikumu sagatavošana ciltsdarba normatīvo dokumentu izstrādei.
2. Līgumdarbi:
 - 2.1. pēc pasūtījuma ganāmpulku izvērtēšana un ganāmpulka izkopšanas plāna izstrāde,
 - 2.2. palīdzība vaislas materiāla iepirkšanā – realizācijā,
 - 2.3. apsēklošanas plānu sastādīšana,
 - 2.4. konsultācijas par selekcijas jautājumiem,
 - 2.5. apmācības un semināri dzīvnieku selekcijas, pārraudzības un mākslīgās apsēklošanas jautājumos.

Organizācija ir biedrs sekojošās organizācijās: Eiropas Sarkanā šķirņu govju audzētāju asociācijā – maksājam biedru naudu (mūsu organizācijas speciālists Māris

Līdaks ir viceprezidents), Eiropas un Pasaules Holšteinas šķirnes govju audzētāju federācijā, Starptautiskajā Sarkano šķirņu govju audzētāju klubā.

Organizācija sadarbojas ar ASV, Kanādas, Austrālijas, Dānijas, Vācijas un citu valstu šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām.

Organizācijas pastāvīgie klienti ir 140 saimniecības. Uz šiem ganāmpulkiem katru gadu izbraucam uz vietas, aizvedam sagatavotās analīzes, kopīgi ar speciālistiem izvērtējam ganāmpulku un sagatavojam priekšlikumus turpmākajam laika periodam. Bez tam vairāk nekā 3009 saimniecības ir klienti jau pēdējos 5 gadus par atbalsta maksājumu administrēšanu.

Tuvākie sadarbības partneri: Kurzemes CMAS, Vidzemes CMAS, Latgales CMAS

Informācijas avoti: Lauksaimniecības datu centra datu bāze, ganāmpulku apsekošanas dati.

Kontrolējošās institūcijas - Lauksaimniecības Datu centrs, Pārtikas un veterinārais dienests.

2011.gada aktivitātes.

Organizācija noslēdza līgumus ar 34 govju vērtēšanas ekspertiem par govju lineāro vērtēšanu: novērtēto govju skaits gadā - 43295.

Novērtētas 674 pārbaudes buļļu meitas, veikta pāru atlase - 356 ganāmpulkos sastādot 58758 pārojumus.

Pēc Latvijas Ciltsdarba centra pasūtījuma organizācijas speciālisti nodrošināja virspārraudzību slaucamo govju pārraudzības ganāmpulkos:

- * analizēti pārraudzības rezultāti ganāmpulkos, kuros ir apšaubāmi dati par tauku satura procentu pienā,

- * izsūtītas brīdinājuma vēstules 102 pārraugiem un 180 ganāmpulku īpašniekiem par neatbilstībām pārraudzības darbā un norādījumiem neatbilstību novēršanā,

- * veikta analīze par govīm ar nesamērīgi garu laktācijas periodu.

- * analizēti dati par ganāmpulkiem, kuros ir neadekvāta starpība starp saražoto un realizēto piena daudzumu;

Organizēta telišu realizācija - Turcijai 2011.gadā pārdotas 347 telītes.

Nodrošināta personu apmācība pārrauga, dzīvnieku vērtēšanas eksperta un dzīvnieku mākslīgās apsēklošanas tehniķa sertifikāta iegūšanai.

Veikti darbi, kas saistīti ar genofonda saglabāšanu.

Valsts atbalsta programmas ietvaros realizēts projekts par Latvijā plašāk izmantoto šķirņu un asinības pakāpes ietekmi Latvijas brūnās šķirnes piena tipa govju veidošanā. Tika noteiktas atbilstošāko šķirņu kombinācijas un asinības īpatsvars, kas dod vislielāko efektu turpmākajā selekcijas darbā.

Rezultāti prezentēti ganāmpulku īpašniekiem, publicēti un iesniegti Lauksaimniecības universitātei.

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Organizēta klientu saimniecību **dalība konkursā 'Sējējs- 2011'**, rezultātā **trīs apbalvojumi.**

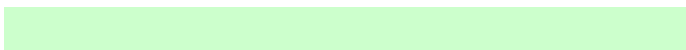
2012.gadā tiek turpināti **iesāktie darbi:**

Strādājam pie jauna projekta, kas tiek finansēts no valsts atbalsta maksājumiem ar Organizācijas līdzfinansējumu. Pēc Latvijas Ciltsdarba centra pasūtījuma veicam virspārraudzību piena šķirņu govju ganāmpulkos. Izstrādājam ciltsdarba programmu piena šķirņu govju izkopšanai 2013. gadam un turpmākai perspektīvai. Izvērtējam Latvijas brūnās šķirnes govju genofonda dzīvniekus.

Šajā gadā noorganizētas piecas sanāksmes dažādos Latvijas reģionos, lai izanalizētu jautājumus, kas saistīti ar govju ģenētiskās kvalitātes noteikšanu. Vienlaicīgi analizēti jautājumi par ganāmpulku atražošanu, govju pārraudzību, ēdināšanu, mītņu celtniecību, rekonstrukciju. Sanāksmēs reģistrējušās 285 personas.

Piebilde pie sagatavotā darba:

Darbam izmantoti ganāmpulku īpašnieku viedokļi, internetā pieejamā informācija, Lauksaimniecības datu centra dati. Pie tam, tekstā minētie cipari nav nemainīgi, tie jebkurā brīdī var tikt precizēti.

AIZPILDĪJA Maija Brunovska

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2012. gada 27. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2012/16, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests